

gradisov vestnik

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA »GRADIS«

V samoupravni družbi morajo sindikati imeti odločilno besedo

Sredi januarja je bil občni zbor sindikalnega odbora podjetja — 60 delegatov je zastopalo 6200 članov — Na občnem zboru tudi predsednik slovenskih sindikatov Tone Kropušek

Dne 29. januarja se je na centrali podjetja zbralo 60 izvoljenih delegatov, ki so zastopali 6200 članov kolektiva. Občnega zbora se je poleg številnih gostov udeležil tudi predsednik zveze sindikatov Slovenije Tone Kropušek, zboru pa so prisostvovali še: Lojze Capuder, predsednik republiškega odbora zveze sindikata gradbenih delavcev, Boškovič Lakič, zastopnik zveze sindikatov gradbenih delavcev Jugoslavije, predsednik DS podjetja ing. Saša Skulj, glavni direktor podjetja ing. Hugo Keržan in drugi. Obširno poročilo o dveh letnem delu sindikalnega odbora je podal Tone Zaletelj. Občni zbor je vodil direktor PE Ljubljana ing. Štefan Mesarič.

Po izvolitvi organov zbora je predsednik sindikalnega odbora Tone Zaletelj prečital poročilo o dveh letnem delu sindikalnega odbora podjetja.

Iz poročila objavljamo le nekaj bistvenih podatkov.

Poročilo kot tudi poznejša razprava se je v glavnem sukala okrog izvajanja samoupravnih sporazumov, je dejal predsednik Zaletelj, kaže, da so bili v razmeroma kratkem času doseženi vidni rezultati. Dosegli smo izboljšanje osebnih prejemkov delavcev, možnost izobraževanja se je razširila na celoten kolektiv, popravile so se razmere v delavskih naseljih, zavzemali smo se za povečanje skladov, aktivno smo sodelovali pri sprejemanju internih aktov. Skratka,

lahko trdimo, da je bilo naše delo vseskozi uspešno.

Sindikalni odbor podjetja je že ob začetku svoje mandatne dobe sprejel program dela, ki ga je pozneje dopolnil s programom političnih ciljev in nalog slovenskih sindikatov. Program je zajemal tudi vrsto vprašanj s področja delitve dohodka in prav tu smo dosegli vidne uspehe. Ze samo dejstvo, da smo se od poprečja 60 gradbenih podjetij že pomaknili na 10. mesto, to dokazuje. Prepričani smo, da je dejal predsednik, da je k takim uspehom pripomogel tudi vzpodbuden sistem delitve osebnega dohodka.

V poročilu pa je bilo izrečenih precej kritičnih pripomb na račun prehrane naših delavcev, izvajanju ukrepov službe varstva pridelu ter na račun perečih stanovanjskih problemov.

V razpravi so delegati sorazmerno malo govorili.

Neki delegat je mimogrede dejal: »Kaj bi se oglašal, če je vse v redu, večjih problemov nimamo.«

In če je res tako, potem je sindikalni odbor lahko zadovoljen s svojim dosedanjim delom.

Poleg gostov, so v razpravi sodelovali ing. Stefan Mesarič, Lojze Cepuš, Lado Janženkovič, Stane Uhan, Tone Zaletelj, ing. Franc Marinčič, Vinko Florjančič ter Alfred Brank.

Uspehi so dokaz aktivnosti sindikata

Lojze Capuder: — Veliki uspehi v Gradisu so rezultat aktivnosti sindikalnega odbora, ki je vedno stal v prvi vrsti boja za pravične odnose pri delitvi osebnega dohodka in v boju za boljše življenjske pogoje delavcev.

Gradis je še vedno najbolj organizirano podjetje v Sloveniji. Zato ni nič čudnega, če je bil vseskozi nosilec vseh naprednih akcij v slovenskem gradbeništvu. Nato je govoril o II. kongresu samoupravljalcev, organizaciji samoupravljanja ter o stabilizacijskih ukrepih, ki stojijo pred nami. Podprli bomo vse ukrepe, še posebno pa bomo nudili močno podporo predvidenemu zakonu o enotnih merilih pri delitvi dohodka ter se zavzemali za dosledno delitev po delu in uspehih.

Boškovič Lakič — je v imenu centralnega odbora sindikata gradbenih delavcev Jugoslavije pozdravil občni zbor. V svojem izjavljanju je med drugim govoril o samoupravnih sporazumih kateri bodo v Sloveniji že rodili pozitivne rezultate. Sedaj bodo pa služili kot primer uspešnega dela za celotno Jugoslavijo.

Tone Kropušek je dejal, da je sindikalna organizacija Gradisa na pravi poti. Znano je, da si je izvršilni odbor ves čas loteval tistih vprašanj, ki so nujne in resnične domene slovenskih sindikatov. Nato je obširno govoril o spremembah gospodarskega, ekonomskega in političnega sistema.

Prispevek predsednika slovenskih sindikatov Toneta Kropuška je vsekakor veliko prizadevanje našemu delu. Besede, ki jih je spregovoril o novih gospodarskih ukrepih in nalogah sindikata, pa napolnijo za uspešno delo v prihodnje.

14 predsednikovih točk

Novi predsednik sindikalnega odbora podjetja o delovnem programu tega odbora

1. Zavzemali se bomo in podprli tiste družbene ukrepe, ki bodo blazili socialni položaj zaposlenih, predvsem tistih z nizkimi osebnimi dohodki;

2. Izvedli bomo priporočila prejšnjega odbora SOP in sklepe občnega zbora z dne 19. I. 1971;

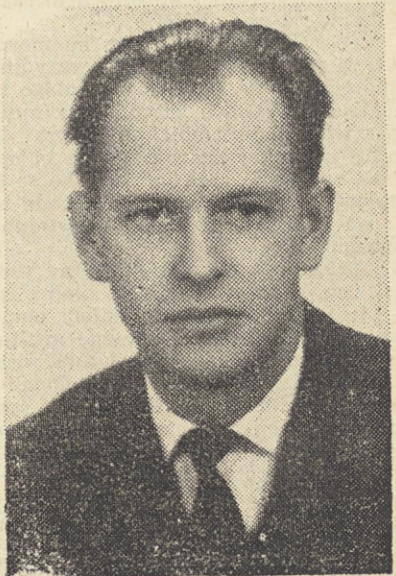
3. Zagovarjali bomo princip delitve dohodka in osebnih dohodkov »Na osnovi enotnih meril pri enaki uspešnosti — enak osebni dohodek«;

4. Nadaljevali bomo akcijo družbenega in samoupravnega dogovarjanja o merilih za delitev osebnih dohodkov;

5. Nadaljevali bomo program razvoja podjetja, ki obsega oblikovanje in porabo denarja za investicijsko, splošno in osebno potrošnjo.

Podpirali bomo sprejemljive instrumente v sedanjih stabilizacijskih ukrepih;

6. Zagotavljali bomo realizacijo podpisanega sporazuma o minimalnih standardih gradbenega delavca; Nadaljevanje na 2. str.

Viktor Pernat, novi predsednik SOP

Občnega zbora sindikalnega odbora podjetja se je udeležilo 60 delegatov. Predsednik slovenskih sindikatov Tone Kropušek in Stane Uhan.

Lojze Capuder in Lukič Boškovič

Zdaj je 370 članov kolektiva vključenih v razne oblike izobraževanja — Skupina tečajnikov obiskuje tečaj za kvalificirane tesarje

Razvojnemu oddelku samostojnost

Pred kratkim je naš delavski svet sklenil, da je treba v »Gradis« čim prej formirati razvojni oddelk. Te dni smo obiskali direktorja našega projektivnega biroja, ing. Jožeta Uršiča, in ga povprašali, kaj misli o tem problemu. Čeprav je ing. Uršič še vedno na zdravljenju v Zavodu SRS za rehabilitacijo invalidov, je vendar v mislih že ves sredi dela, poln idej in pobud, tako kot da bi sedel za svojo delovno mizo v pisarni.

V pogovoru je inž. Uršič najprej izrazil mnenje, da bi moral biti razvojni oddelk povsem samostojna služba, torej kot posebna delovna enota neposredno vezan in podrejen direktno generalnemu direktorju podjetja. Če bi ta oddelk podredili kateremu koli od že formiranih oddelkov ali enot, bi ga s tem nehote ali hote nekako podrejali in že v organizacijskem smislu postavljali na drugi tir, s tem pa bi mu tudi — vsaj teoretično — krnili samoiniciativnost in samostojnost pri delu. Inž. Uršič je tudi mnenja, da razvojnega dela oziroma oddelka ni mogoče voditi, če nimamo primerne avtoritete. To je pa prav tako misel, ki govori za to, da razvojnega oddelka ni mogoče podrediti nikomur drugemu, kot samo generalnemu direktorju podjetja.

Med nalogami, ki se jih bo moral lotiti ta oddelk — med pogovorom je inž. Uršič izrazil mnenje, da je že marsikaj zamujene in da zato s formiranjem tega oddelka ne bi smeli odlašati v nedogled — bo vsekakor na prvem mestu ustrezna organizacija nizkih gradenj. Kot vemo se je »Gradis« lani s priključitvijo mariborskega podjetja »Tehnogradnje« v precejšnji meri usmeril tudi na področje nizkih gradenj. To pa pomeni, da bo treba novo enoto ustrezno formirati, tako da bo ob čim bolj racionalni organizaciji usposobljena kar najbolje za vse naloge.

Druga naloga bo raziskati surovinsko osnovo v bližini Ljubljane, predvsem gramoznice. Vse kaže, da so najboljše in tudi dovolj veliki viri gramoza blizu Jepce. Seveda pri tem ne bi smeli preveč odlašati, kajti lahko se zgodi, da bi tudi tu, kot pravimo, zamudili vlak. Prav tako pa ne bi smeli biti preozki; morda bodo analize pokazale največjo optimalnost pri zelo velikih količinah (ca. 200.000 do 300.000 kubikov gramoza letno), to pa bi hkrati terjalo razne oblike kooperacije in sploh povezovanja, bodisi v okviru »Gradisovih« enot, bodisi s sorodnimi gradbenimi podjetji ali grupacijami.

Inž. Uršič je tudi mnenja, da bi morale tudi vse enote pripraviti srednjeročne in tudi vsaj orientacijske dolgoročne plane, ki bi jih moral razvojni oddelk vsestransko pretehtati. Kot primer naj samo omenimo nadaljnji razvoj Ljubljane in njen prometni režim (hitre štiripasovne ceste in pod.), kar bo nedvomno marsikatero sedanjo lokacijo postavilo v precej drugačno luč. Tako je na primer vprašanje, ali bodo imeli v Ljubljani nekateri sedanji obrati (npr. OGP, KO, SPO, Betonarna itd.) iste možnosti funkcioniranja in razvoja čez 10 let ali še pozneje. Skratka marsikaj, kar je doslej nastajalo tudi bolj ali manj stihijno, bo treba pretehtati in vsestransko uskladiti v dolgoročnem razvojnem konceptu mesta Ljubljane in našega podjetja.

Po mnenju inž. Uršiča bo moral razvojni oddelk predvsem zbirati naloge, ki so vredne razvojne obdelave, jih opredeljevati, sestavljati time in določene naloge tudi med njihovim izvajanjem kontrolirati. Glede zasedbe razvojnega oddelka seveda sprva ne bi smeli biti preambiciozni, čeprav to ne pomeni, da je treba odlašati ali celo oklevati. Morda bi sprva, v prvem letu, zadoščalo 5 ali največ 6 ljudi, pozneje, ko se bo oddelk razvil in že dobro zastavil svoje delo, pa bo bržkone ta delovni tim moral imeti od 12 do 15 ljudi, ki bodo samostojno obdelovali različne razvojne naloge.

Seveda pa tak oddelk prav vseh nalog verjetno ne bo zmož sam oziroma z lastnimi silami, zato ne bo slabo, če se bo kdaj pa kdaj pri tej ali oni nalogi oprl na to ali ono specializirano znanstveno oziroma strokovno institucijo, slej ko prej pa bo treba od časa do časa angažirati tudi posamezne zunanje strokovnjake, ki so specializirani za razna delovna področja. Seveda se bo moral razvojni oddelk posluževati ne samo najodobnejših metod pri svojih raziskavah, marveč se bo moral nedvomno opreti tudi na razne sodobne pripomočke, kot je na primer uporaba raznih elektronskih aparatov in podobno. In ne nazadnje bo treba ljudem, ki bodo delali v tem oddelku, v okviru vsega kolektiva in možnosti, ki jih imamo v našem podjetju, poskrbeti za ustrezen standard, kajti, kot vemo, je vedno za malo denarja tudi malo muzike. Skratka, treba bo poiskati čim boljše strokovnjake, kar seveda ne bo lahka naloga, treba jih bo tudi ustrezno njihovemu delu nagraditi, pomagati jim morda pri reševanju stanovanjskih vprašanj in podobno. Tako se bo postopoma, brez kampanjskih sunkov, razvojni oddelk razvijal organsko, skladno, prirodno in se usposabljal za reševanje vedno zahtevnejših nalog.

Pred sprejemom pravilnika o delovnih razmerjih in pravilnika o izrekanju ukrepov zaradi kršitve delovne dolžnosti

V razpravi je osnutek pravilnika o delovnih razmerjih in pravilnik o izrekanju ukrepov zaradi kršitve delovne dolžnosti. Doseganja pravilnika sta izpopolnjena in uskladeni z nedavno sprejetim statutom in zakonskimi spremembami v letu 1970. V razpravi je celotni tekst. Bistvene spremembe pa so naslednje:

Preskus delovne sposobnosti

TZDR daje izrecno pravno podlago, da delovna organizacija na primeren način preizkusi znanje, strokovne in delovne sposobnosti, preden sprejme delavca na delo. Ker so udeleženci takšnega preskusa šele kandidati in še niso sprejeti na delo, ugovora proti obvestilu o izidu takega preskusa ni.

Drugače pa je s poskusnim delom, ki se uvede po sprejemu na delo. To je posebni pogoj dela, na katerega mora delavec pristati in je ta pogoj potrebno navesti v objavi prostega delovnega mesta. Samo z odločbo o sprejemu ni mogoče določiti poskusnega dela, razen če bi delavec kasneje prostovoljno pristal na poskusno delo. V pravilniku so navedeni najdaljši roki za poskusno delo. Zato mora komisija za delovna razmerja pri objavi prostega mesta vnaprej določiti dejanski rok poskusnega dela za vsako prosto delovno mesto.

Delavcu se izda takoj ob sprejemu odločba, da je sprejet v delovno organizacijo na določeno delovno mesto, kjer bo tudi opravljal preskus. Njegovo delo mora preskušati posebna strokovna komisija, katero imenuje komisija za delovna razmerja.

Če strokovna komisija v roku ne bo dala negativne strokovne ocene, se šteje, da je bilo poskusno delo pozitivno opravljeno.

Kadar da strokovna komisija negativno oceno o poskusnem delu delavca, sprejme komisija za delovna razmerja sklep o prenehanju dela, na podlagi katerega izda pooblaščenca oseba odločbo. Proti odločbi o prenehanju dela pa je dopusten ugovor v roku 15 dni. Po 124. členu TZDR pa je dopusten zoper dokončno odločbo tudi delovni spor. Negativna ocena posameznega dela mora biti utemeljena. Zato samo klavzula: »Delavec ni pokazal primernih uspehov v času poskusnega dela,« ne zadošča.

Osebe, ki prvič vstopijo na delo in so končale srednjo, višjo ali visoko šolo, se sprejme kot pripravnike po posebnem pravilniku.

Razporeditev na delovno mesto

Pravni naslov ob vslopu v delovno organizacijo in za nastop dela daje delavcu sklep organa (to je pri nas komisija za delovna razmerja) in pismena odločba pooblaščenca osebe (direktor enote, vodja samostojne obratunske enote in glavni direktor). Sprejeti delavec postane član delovne skupnosti in se ga lahko potem razporeja na delovna mesta, ki ustrezajo njegovi strokovni in delovni sposobnosti.

Glede na značaj organizacije dela v podjetju je možno premeščati delavce iz enega kraja v drug kraj na enako delovno mesto po odločbi pooblaščenca osebe. To je v bistvu delovni nalog oziroma posamezna odločba, če gre za premeštitev iz enote v enoto.

14 točk

Nadaljevanje s 1 str.

7. Nadaljevali in postopoma izvrševali bomo program političnih ciljev in nalog slovenskih sindikatov;

8. Preprečevali bomo, da bi težnje manjšine ali posameznikov vplivale na celoto pri poskusu rušenja enovitosti in pogojev za napredek podjetja kot celote in samoupravne družbe;

9. Zavzemali se bomo za uvedbo nagajevanja po delu (normah);

10. Podpirali bomo športna udejstvovanja;

11. Odbor bo sodeloval pri družbenem dogovoru o terenskem dodatku ter o minimalnih standardih za družbeno prehrano delavcev;

12. Vključili se bomo v priprave za II. kongres samoupravljalcev Jugoslavije;

13. Najti bo treba rešitev glede članstva v sindikatu za zaposlene v inozemstvu;

14. Pripraviti bo treba osnutek pravil SOP ter dokončno izdati pravila SOP in O. S. O. enot.

Za sklepanje o samovoljnem prenehanju dela je v pravilniku sedaj pristojna komisija za izrekanje ukrepov zaradi kršitve delovne dolžnosti. To je bilo urejeno na predlog enot zaradi ustreznjega postopka.

Uveljavljanje pravic po delu in iz dela

V tem delu je predviden postopek, ki se zahteva, kadar delavec ugovarja odločbam iz delovnega razmerja. Določen je na novo postopek vročanja odločb.

To so le bistvene spremembe, ki jih vsebuje osnutek pravilnika o delovnih razmerjih. Popravki so še glede nazivov organov in pooblaščenih oseb za odločanje o delovnih razmerjih, kakor to zahtevajo določila našega statuta.

Pravilnik o izrekanju ukrepov zaradi kršitve delovne dolžnosti je v glavnem prečiščeno besedilo že sedaj veljavnega pravilnika z vsemi doslej sprejetimi popravki in dopolnitvami. V osnutku so sprejemni nazivi organov in oseb, ki so pooblaščen v postopku zaradi kršitve delovne dolžnosti glede na ustrezne spremembe v našem statutu.

Posebnost je v tem, da je o izključitvi delavca iz delovne skupnosti pristojna odločati komisija za sklepanje o ukrepih zaradi kršitve delovne dolžnosti in ne delavski svet kot doslej. Kot drugostopni organ je za te primere predviden delavski svet enote, ki odloča dokončno.

PRAVNI NASVETI

POVRNITEV DELEŽA RENTNEGA ZAVAROVANJA NASIH DELA ČEV V ZR NEMČIJI

Naši delavci, ki so delali v Nemčiji (Frankfurt), so bili do 1. 9. 1969 dvojno socialno zavarovani: v Jugoslaviji in v Nemčiji. Temu se ni dalo izogniti: Nemci so vztrajali na tem, da mora biti vsakdo, ki dela v Nemčiji, zavarovan po nemških predpisih. Jugoslovansko socialno zavarovanje pa je tudi — kljub prepričevanju in dokazovanju — togo vztrajalo na svojih predpisih.

Vendar so delavci, potem ko so se vrnili v Jugoslavijo, imeli možnosti, da svoj delež rentnega (pokojninskega) zavarovanja po dveh letih zahtevajo nazaj, če niso bili takrat v delovnem razmerju v Nemčiji. Zato so v pisarni Gradisa v Frankfurtu vsakemu delavcu, ko se je vračal domov, dali posebne formulare za vlogo pri nemškem socialnem zavarovanju ter podrobna navodila, kam in kako mora svojo vlogo nasloviti. Pogoj, da je delavec lahko vložil prošnjo za povrnitev svojega deleža je bil, da delavec v času vložitve ni v zavarovalnem razmerju z nemškim soc. zavarovanjem in da je preteklo od dne ko je izstopil iz tega zavarovanja, vsaj dve leti.

Dne 1. 9. 1969 je stopila v veljavo nemško-jugoslovanska konvencija o socialnem zavarovanju. Poleg drugega ta konvencija določa, da se zaposlitev v Jugoslaviji izenačuje z zaposlitvijo v Nemčiji, zlasti kar se tiče staža za pokojninsko zavarovanje. S tem naši delavci niso več izpolnjevali prvega pogoja, za povrnitev deleža pokojninskega zavarovanja iz Nemčije in nemški zavod je pričel vse zadevne vloge odklanjati.

Da bi razčistili zadevo, smo napravili vlogo na republiški in zvezni zavod za socialno zavarovanje v Jugoslaviji in na pristojne zavode v Nemčiji. Z jugoslovanske strani nismo dobili nikakega odgovora. Nemški deželni zavod v Düsseldorfu (kjer ima Inga-Gradis svoj sedež) in zvezni zavod v Landshutu so nam pa naše vloge z obširnimi tolmačenjem zavrnil.

Pri odklonjenih vlogah, ki smo jih pozneje prejeli od naših delavcev, pa smo opazili, da ni važno, kdaj je delavec odšel iz Nemčije in kdaj si je po dvehletni dobi pridobil pravico do povrnitve deleža, temveč kdaj je napravil vlogo oziroma kdaj so v Nemčiji obdelovali to vlogo: pred 1. 9. 1969 ali po 1. 9. 1969.

Zato smo se s ponovno vlogo obrnili na pristojni zavod v Nemčiji in zahtevali, da se uradno določi dan od kdaj naprej delavcem z ozirom na konvencijo ne pripada povrnitev deleža. V svojem dopisu smo navajali da »presoja pravočasnosti delavčeve vloge ne more biti mero-dajno kdaj je delavec slučajno vložil prošnjo, temveč kdaj je zapustil zavarovalno razmerje z nemškim socialnim zavarovanjem. Ko bomo dobili odgovor na to naše vprašanje, bomo lahko ukrepali naprej.

Kakor je trenutno stanje, torej kaže, da precejšnje število naših delavcev, ki so bili v zadnjih letih v Nemčiji, ne bo dobilo povrnjenega deleža rentnega zavarovanja.

Zato smo se obrnili na našega priznanega strokovnjaka za mednarodno zavarovanje dr. Leva Svetka (Rep. zavod za soc. zavarovanje) s prošnjo, da naj nam vsaj neobvezno tolmači stališče jugoslovanskega zavoda za socialno zavarovanje, ki je — medtem ko so bili delavci v Nemčiji — prejemal prispevke za pokojninsko zavarovanje, ne da bi zavodu pri tem nastala kaka obveza.

Dr. Svetek je bil mnenja, da bo — če bodo Nemci vztrajali na svojem stališču — moral naš zavod vsekakor razmotriti vrnitev svojega deleža pokojninskega zavarovanja. Druga stvar pa je, da bodo delavci mogli pri svojem zahtevku za pokojnino uveljavljati tisti čas, ko so bili v Nemčiji, če so tam bili več kot eno leto.

Zaradi lažje razumljivosti navajam primer: delavec je delal 38 let v Jugoslaviji in 2 leti v Nemčiji. Pri določitvi višine pokojnine mu bodo v Jugoslaviji po predpisih odmerili pokojnino za 38 let dela (in bo torej ta del pokojnine nekoliko manjši, kot če bi delal v Jugoslaviji vseh 40 let). Istočasno bo pa lahko delavec vložil prošnjo za odmero pokojnine za tisti dve leti dela v Nemčiji. Ta delež pokojnine bo seveda precej višji kot delež, ki ga je prej zaradi manjkajočih dveh let v Jugoslaviji izgubil. V celoti bo torej delavec lahko prejemal nekoliko višjo pokojnino.

Taka rešitev seveda za mlade ljudi, ki še ne mislijo na pokojnino, ni povsem zadovoljiva. Zato se bomo borili še naprej, da dosežemo čimboljšo rešitev.

— Kaj bi rad vedel, kako gredo posli?
— O dobro, dobro in mnogo bolj kot letos.

Levo: Vida Žitnik, Marjan Starovasnik, Marjan Cizej na startu — V sredini: Ko bi imeli Celjani več tekmovalcev, bi zasedli prva mesta — Desno: Leopold Dominko: Tekmovalci so imeli zelo težavno progo. Lahko rečem, da so to druga FIS tekmovanja — Leopold Dominko je zvezni smučarski sodnik

Pohorje, tokrat Gradisovo

Maribor je sposoben organizirati vsakršno mednarodno tekmovanje v smučanju — XII. zimske športne igre Gradisa so bile visoko kvalitetna prireditvev — Odlična organizacija, dobra kuhinja in prijeten sončni dan so povečali razpoloženje — Od 74 prijavljenih je nastopilo 64 tekmovalcev — Škofja Loka na vrhu tekmovalne lestvice — Druga prva mesta so zasedli: Maks Čekon (SPO), Jožica Dimnik (centrala), Janko Motaln (PE Maribor), Helena Žigon (centrala)

XII. zimske športne igre Gradisa, visokokvalitetna zimska prireditvev. Odlična organizacija, dobra kuhinja in prijeten sončni dan so povečali razpoloženje. Od 74 prijavljenih je nastopilo 64 tekmovalcev. Škofja Loka na vrhu tekmovalne lestvice. Ostala prva mesta so zasedli: Maks Čekon (SPO), Jožica Dimnik (Centrala), Janko Motaln (PE Maribor), Helena Žigon (Centrala).

V izredno lepem vremenu se je na Pohorju zbralo okrog 80 tekmovalcev in gostov iz devetih poslovnih enot. Pokroviteljstvo nad tekmovanjem je prevzel ing. Borut Maister, organizacijo Lado Janžekovič, tekmovalni odbor pa so sestavljali Leopold Kokalj, kot vodja tekmovanja in njegovi ožji sodelavci: Vido Žitnik, Leopold Dominko, Ivo Urbič in Mirko Fajdiga. Vsi so seveda priznali mednarodni sodniki.

V petek točno ob 17.15 uri se je v samskem domu začelo žrebanje. Vsaka enota je imela na veliki tabeli že vnaprej določeno svojo barvo. Vodje ekip so bili presenečeni nad sistemom žrebanja, posamezniki pa so dejali: »Niti na FIS tekmah niso imeli pri žrebanju tako dobre organizacije.« Disciplina je bila na višku in vsi sklepi so bil soglasno sprejeti. Velik del tekmovalcev je prispel že v četrtek. Zaradi zasedenosti doma

na Pohorju so morali spati v samskem domu, kar pa na potek treninga pred tekmovanjem ni vplivalo. Čeprav je deževalo, vztrajni tekmovalci niso spali, temveč so si v tečajnih pogojih nabirali moči za glavni nastop.

Tudi dan pred tekmovanjem se vreme ni izboljšalo. Težki deževni oblaki so se podili prek Pohorja. Pripravljalni odbor z Žekom na čelu je bil ves v skrbeh. K sreči pa nas vreme v nedeljo ni pustilo na cedilo.

Se kratek posvet in že so ekipe odhitele proti Pohorju. Začetek tekmovanja je bil dokaj točen. Privreditelji so iskali najprimernejši teren. Zaradi naglega topljenja snega je bilo tekmovanje zelo otežkočeno. Ne samo, da so se tu in tam pokazale rjave lise, je bila tekmovalna proga v spodnjem delu vsa ledena. Skratka lahko trdimo, da je bila letos tekmovalna proga v primerjavi s prejšnjimi tekmovalnji najtežja. Da, prava FIS proga. Se sreča, da je tekmovanje poteklo brez zlomov smučali ali celo nog.

In končno? Zimske športne igre Gradisa so uspele. Z najboljšimi tekmovalci pa se bomo zopet srečali na zimskih športnih igrah gradbincev Slovenije v Kranjski gori.

Rezultati:

Doseženo mesto Priimek in ime Poslov. enota Dosežen čas

a) Veleslalom — moški:

1. Čekon Maks	SPO Ljubljana	1,15,8
2. Zupan Jože	Jesenice	1,21,0
3. Vidic Tone	Jesenice	1,22,4
4. Debenc Jože	Škofja Loka	1,27,2
5. Petanjč Rastko	NG Maribor	1,28,0
6. Rant Silvo	Škofja Loka	1,33,4
7. Starovasnik Marjan	GV Maribor	1,37,1
8. Veršnak Karl	NG Maribor	1,40,0
9. Grabnar Ivan	Ravne	1,40,5
10. Bernard Albin	Škofja Loka	1,41,0

b) Veleslalom — ženske

1. Dimnik Joži	centrala	38,4
2. Stupar Ani	centrala	40,4
3. Tome Ljuba	centrala	41,6
4. Podričnik Marija	Ravne	42,1
5. Turnšek Zinka	Celje	57,7
6. Žigon Helena	centrala	1,43,3

c) Tek — moški

1. Moltan Janko	GV Maribor	7,29,0
2. Mihelač Franc	Ravne	7,51,2
3. Rant Silvo	Škofja Loka	7,59,0
4. Stancer Herman	Škofja Loka	8,08,5
5. Turk Franc	Ravne	7,17,8
6. Senekovič Peter	GV Maribor	8,23,9
7. Merc Boris	GV Maribor	8,31,2
8. Kranjc Franc	GV Maribor	8,38,9
9. Jezeršek Karel	Škofja Loka	8,40,0
10. Stanovnik Slave	Škofja Loka	9,19,2

č) Teki — ženske:

1. Žigon Helena	centrala	9,33,3
2. Volavšek Ani	Celje	9,58,4
3. Turnšek Zinka	Celje	9,58,4

Rezultati posameznih ekip

1. Škofja Loka	6. Nizko gradnje Maribor
2. GV Maribor	7. SPO Ljubljana
3. Ravne na Koraškem	8. GV Maribor
4. Centrala	9. Celje
5. Jesenice	

Smučanje je rekreacija

V veselje nam je, da se je smučanje prav v zadnjih letih tako zelo razvilo, saj se danes smuča že staro in mlado, pa najsi to smučanje rekreacijsko ali pa tekmovalno. Temu se ni čuditi, saj le-to nudi in vzbuja vse zavedno zadovoljstvo, ne samo tistim, ki že znajo smučati, ampak tudi tistim, ki na belih strminah niso taki mojstri, temveč bolj uživajo v lepota zasnežene zimske prirode.

Z nastajanjem novih smučarskih centrov s sistemom vlečnic in sedežnic, nam to našo domnevo potrjujejo tisoči in tisoči veselih smučarjev, ki večje, ali pa z manj znanja krmarijo po zasneženih rebrih in si tako nabirajo novih delovnih moči.

Ob tem pa moramo dodati, da tako smučanje na tako omejenih terenih res nudi posebno zadovoljstvo, kar je tudi za vse naše telo zelo koristna dejavnost v prostem času. Seveda pa zahteva tudi primerno znanje, telesno sposobnost in ne nazadnje tudi delček znanja, predvsem pa opremo, ki žal dašanj čas le ni tako poceni. Škoda pa je, da smo pri vsem tem »smučarskem boomu« skoraj pozabili na takozvano turno smučanje, ki pa po svoje tudi nudi posebno zadovoljstvo, še posebej, pa je priporočljivo za ljudi nad 35 let starosti.

To turno smučanje je še posebno zadovoljstvo, ki ga občutimo po vseh naporih, ki smo jih morali prestati po taki turi na zasneženih rebrih in bregovih. Škoda, da se danes proizvajalci smučali usmerjajo le v izdelavo alpskih smučali, pri tem pa so popolnoma pozabili na turiste — turno smučanje.

Ako bi proizvajalci proizvajali tudi turne smučke, bi bila množica ljudi na snegu še številnejša, kajti tedaj, bi si pripeli smučke na nogo tudi tisti, ki mislijo, da so za ta šport že prestari in da za smučanje nimajo dovolj znanja.

Ob zaključku moramo poudariti, da za uživanje na snegu ne zadostuje le dosti snega in dobra oprema, ampak mora biti tudi telo za to pripravljeno. Naše zime so prekratke, da bi si kondicijo nabrali le na snegu, zato je prav, da se vsi ljubitelji smučanja že prej spomnijo, da bo zapadel sneg. Izleti v gore, pešhoja, telovadba, vse to je le dopolnilna rekreacija. Če bomo na sneg prišli pripravljeni, bomo uživali dvojno, pa tudi telo ne bo občutilo takih naporov, ki jih zahtevajo užitek polni spusti po belih poljanah.

Stari

Jože Zupan nas tudi tokrat ni razočaral

Predsednik organizacijskega odbora Lado Janžekovič, Osvin Novak, inž. Ivan Lah in drugi si ogledujejo tekmovanje

Učimo se nemško ...

WIR LERNEN DEUTSCH. (21. LEKTION)

Wir wiederholen (ponavljamo): wo und wohin, 3. Fall und 4. Fall
Ein Lesestück (berilo)

Fräulein Inge kommt ins Büro. Sie nimmt ihren Hut ab und zieht den Mantel aus. (abnehmen — odložiti, ausziehen — sleči). Wohin hängt sie beide? Si hängt Hut und Mantel an den Kleiderhaken und stellt den Schirm in den Schirmständer. (Wohin — kam: 4. sklon.) Wo sind die drei Sachen jetzt? Der Mantel hängt nun unter dem Hut an dem Haken und der Regenschirm steht in dem Ständer hinter dem Mantel. (Wo — kje: 3. sklon.) Fräulein Inge sieht in den Spiegel und ordnet ihre Haare. Im Spiegel betrachtet sie ihr Bild (betrachten — opazovati) und denkt (denken — misliti): »Das neue sportliche Sommerkleid steht mir gut (sportlich — športen). Es macht schlank. Auch den Gürtel habe ich gern (Gürtel — pas). Schöne Sportschuhe mit niedrigen Absätzen möchte ich mir nächsten Monat kaufen (der Absatz — peta).« »Wohin gehe ich übermorgen zum Wochenende?« fragt sie sich. »Bei schönem Wetter an den See zum Baden und wenn es regnet (regnen — deževati), ins Kino.« »Dort läuft ein lustiger Film, den möchte ich noch einmal sehen!«

NUN LERNEN WIR DIE LEIDEFORM (PASSIV — TRPNA OBLIKA)

V germanskih jezikih: nemščini, angleščini, je trpna oblika mnogo rabljena!

1. Satz: Karl fragt Maria
2. Satz: Maria wird von Karl gefragt

... Aktiv Karl vraša Marijo
... Passiv Marija je vprašana od Karla

AKTIV:
ich liebe den Vater
du liebst die Mutter
er liebt das Kind
wir lieben die Eltern
ihr liebt die Lehrerin

PASSIV:
der Vater wird von mir geliebt
die Mutter wird von dir geliebt
das Kind wird von ihm geliebt
die Eltern werden von uns geliebt
die Lehrerin wird von euch geliebt

sie lieben die Freunde

die Freunde werden von ihnen geliebt

ICH WERDE vom Vater GELIEBT
DU WIRST von der MUTTER GELIEBT
ER WIRD vom Kind GELIEBT

WIR WERDEN von den Eltern GELIEBT
IHR WERDET von der Lehrerin GELIEBT
SIE WERDEN von den Freunden GELIEBT

Uebung:

Aktiv: Inge SUCHT die Mutter
Passiv: Die Mutter WIRD von Inge GESUCHT
Aktiv: Der Vater RAUCHT eine Zigarre
Passiv: Eine Zigarre WIRD von dem Vater GERAUCHT
Aktiv: Die Köchin KOCHT das Mittagessen
Passiv: Das Mittagessen WIRD von der Köchin GEKOCHT
Aktiv: Das Hausmädchen HOLT die Milch
Passiv: Die Milch WIRD von dem Hausmädchen GEHOLT
Aktiv: Der Knabe SPITZT den Bleistift
Passiv: Der Bleistift WIRD von dem Knaben GESPIZT
Aktiv: Die Dame TANZT einen Walzer
Passiv: Ein Walzer WIRD von der Dame GETANZT
Aktiv: Das Motorrad KREUZT meinen Weg
Passiv: Mein Weg WIRD von dem Motorrad GEKREUZT
Aktiv: Der Schuhmacher MACHT die Schuhe
Passiv: Die Schuhe WERDEN von dem Schuhmacher GEMACHT
Aktiv: Die Hutmacherin MACHT die Hüte
Passiv: Die Hüte WERDEN von der Hutmacherin GEMACHT

Nun bilden Sie selbst einige Sätze im Passiv:

1. Grete kauft eine Tafel Schokolade. — Eine Tafel Schokolade wird ...
2. Anna füttert die Hühner. — Die Hühner werden ...
3. Der Herr grüsst die Dame. — Die Dame ...
4. Die Mutter liebt das Kind. — Das Kind wir ...
5. Der Maler malt die Bilder. — Die Bilder werden vom ...
6. Der Zeichner zeichnet die Zeichnungen. — Die Zeichnungen werden ...

Wir lesen das Aktiv mit »man« und bilden das Passiv:

1. Hier lernt man deutsch.	Hier WIRD deutsch GELERNT.
2. Dort kocht man gut.	Dort WIRD gut GEKOCHT.
3. Jetzt sagt man nichts.	Jetzt WIRD nichts GESAGT.
4. Hier baut man ein Haus.	Hier WIRD ein Haus GEBAUT.
5. Hier kauft man billig.	Hier WIRD billig GEKAUFT.
6. Dort lehrt man Englisch.	Dort WIRD Englisch GELEHRT.

ACHTUNG! Die meisten Zeitwörter sind regelmässig, aber einige sind unregelmässig. Zum Beispiel: regelmässig! lernen — gelernt, zeichnen — gezeichnet, kaufen — gekauft, lieben — geliebt usw.

Un nun einige unregelmässige Zeitwörter:

1. Hier liest man die Zeitung.
Hier wird die neue Zeitung gelesen. (lesen — gelesen)
2. Dort misst man die Breite des Weges.
Dort wird die Breite des Weges gemessen. (messen — gemessen)
3. Jetzt sieht man das Luftschiff nicht mehr.
Jetzt wird das Luftschiff nicht mehr gesehen. (sehen — gesehen)
4. Hier ist man gut und billig.
Hier wird gut und billig gegessen. (essen — gegessen)
5. Dort vergisst man alle Sorgen.
Dort werden alle Sorgen vergessen. (vergessen — vergessen)
6. Hier bittet man um Ruhe.
Hier wird um Ruhe gebeten. (bitten — gebeten)
7. Heute gibt man ein schönes Konzert.
Heute wird ein schönes Konzert gegeben. (geben — gegeben)
Wir bilden Sätze mit dem Aktiv und mit dem Passiv:
Hier atmet man die frische Luft (atmen — dihati). Hier wird die frische Luft geatmet.
Jetzt badet man das kleine Kind. — Jetzt wird ...
Im Frühling braucht man einen neuen Hut. (brauchen — potrebovati)
Im Frühling wird ein neuer Hut gebraucht.
Heute feiert man den ersten Mai. (feiern — praznovati). Heute wird ...
Im Sommer fühlt man die grosse Hitze. (fühlen — čutiti) Im Sommer wird ...
Nun füllt man die leeren Gläser (füllen — polniti). Nun werden ...
Manchmal mischt man den Wein mit Wasser (mischen — mešati).
Manchmal wird der Wein ...
Wo wechselt man das Geld? (wechseln — menjati). Wo wird das Geld ...?
Das nächste Mal folgen Uebungen mit regelmässigen und unregelmässigen Zeitwörtern.
EINIGE WÖRTER: die Hutmacherin — modistka
die Sorge — skrb
der Zeichner — risar
die Zeichnung — risba
messen — meriti.
Ostale nove besede so že v berilu.

Ob vstopu v prvo leto uresničevanja programa razvoja

● O sancta simplicitas!

Že dolgo ni bilo toliko neznank pri določevanju naših osebnih dohodkov kot tokrat. Dokler se izražamo s splošnimi besedami, dotlej nam je vse znano. Vemo, da bodo morali biti naši osebni dohodki odvisni od produktivnosti, od stabilizacijskih ukrepov, od učinkovanja nedavno sprejetega zakona o zamrznitvi osebnih dohodkov, od predvidenega republiškega zakona o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov (to je ime zakona!), od prilagoditve samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka v gradbeništvu, od delilnih črt v našem gospodarskem načrtu za leto 1971, od sistemizacije delovnih mest, od ovrednotenja delovnih mest s pomočjo analitične ocene, od vremena (da, tudi od njega, pa še v veliki meri), od konjunkture oziroma tržnih gibanj, od ..., od ... itd.

Resnična preproščina kar se da! Saj je treba te stvari samo upoštevati, pa dobimo zanesljivo točne, spodbudne, pravilne in pravične osebne dohodke za vsakega delavca posebej in za vse skupaj v skladu z načelom — po rezultatih dela.

Zdaj, ko se vedno bolj opremljamo s sodobnimi stroji, bomo samo na mesta znanih neznank vstavili števila, izhajajoča iz naših razumnih predpisov — pozitivnih, negativnih, samoupravnih, internih — skratka, ljudskih in že nam bo vse jasno.

V našem primeru lahko tolmačimo predvideno delitev osebnih dohodkov šaljivo ali resnično, resničnost položaja nas v vsakem primeru obvezuje vse za doseg takih osebnih dohodkov, da bo ostala koza cela, volk pa sit, to je, da bodo spoštovani predpisi in zadovoljni delavci. Glede na to, da je volk nenasičen, požrešen in da nima prave mere — tako vsaj pravijo nekateri — pogledjmo, kako ohraniti celo kozo.

● Ali bodo naši OD tudi zamrznili?

Letos bi smeli povišati naše osebne dohodke največ za 11% — tako pravi zakon o začasnih ukrepih na področju ugotavljanja sredstev za izplačevanje osebnih dohodkov v delovnih in drugih organizacijah (to je ime zakona!).

Vendar ima zakon več omejitev in olajšav hkrati.

Veljavnost zakona ugasne, ko republika sprejme svoj zakon o usmerjanju delitve in ko sprejmejo na podlagi tega zakona izvršni svet skupščine SR Slovenije, republiški svet sindikatov Slovenije in gospodarska zbornica SR Slovenije družbeni dogovor o merilih in postopku za presojo in oceno skladnosti samoupravnih sporazumov z določbami zakona.

Pričakuje se, da bo zakon sprejet v prvi polovici februarja, družbeni dogovor pa v drugi polovici februarja ali marca.

Sele tedaj se bodo v skladu z zakonom in dogovorom sprejemali samoupravni sporazumi po pogodbah in po področjih.

Mi, gradbinci, tak sporazum že imamo. V februarju ga bomo morali po potrebi le uskladiti z dogovorom, hkrati pa izpolniti merila za delitev dohodka.

Februarja, najkasneje pa marca bodo v Sloveniji, v gradbeništvu in pri nas v Gradisu normativni akti, ki urejajo delitev, sprejeti. Taka so sedanja, dokaj realna predvidevanja.

Tedaj pa bodo določila zakon o začasnih ukrepih za nas izgubila pravno moč. Lahko rečemo, da niti »ne bodo imela časa« začeti delovati.

● Lahko delimo dobiček?

Vsem enotam ostaja nekaj denarja iz lanskega poslovnega leta kot ostanek dohodka, namenjen za osebne dohodke. Ali lahko podelimo ta denar?

Enota bi morala vedeti, kakšne zneske je izplačala lani iz naslova OD kakor tudi iz skladov (za letovanje ipd.) povprečno na zaposlenega. Nadalje bi morala izračunati, kakšno povečanje bi letos predstavljalo izplačilo iz omenjenega ostanka dohodka — tudi na zaposlenega. Kolikor bi letošnji OD z dobičkom (iz lanskega leta) presegal 11% lanskega — na zaposlenega, bi pomenilo tako izplačilo kršitev zakona!

Glede na to, da smo lani šele ob koncu leta povečali osnove za 20%, bi letošnja dodatna izplačila pri teh povečanih osnovah kaj hitro preseгла 11% lanski OD na zaposlenega.

Zato svetujemo enotam naj počakajo z izplačili vsaj do obračunskega meseca marca (15. III.). Tedaj bo po predvidevanju že nehal veljati omenjeni zvezni zakon. Za tak odlog imamo še dva razloga. Obračunski mesec marec ima najmanj ur zaradi kratkega februarja. Zato bo primerno tedaj odebeliti kuverte. Drugi razlog pa je v tem, da je zdaj nesezonska doba in ni posebnih potreb, da bi z delitvijo ostanka dohodka spodbujali delavce pri delu.

Se odgovor na vprašanje, ali lahko sploh zmrzne neizplačani ostanek dohodka, namenjen za OD? Nikakor! Gospodarski načrt za leto 1970 in z njim delilne črte so bile sprejete na zakonit način. Edino po volji kolektivov enot, to je njihovih delavskih svetov, se lahko določi, da se del ali celota ostanka dohodka nameni v sklade enote.

● Mesto Gradisa

Imamo podatke za dobo januar—november 1970. Zelo zanimiva je primerjava Gradisa z drugimi gradbenimi podjetji, kakor tudi s poprečji zaslužkov v industriji in v Sloveniji kot celoti.

Leta 1969 je zavod SR Slovenije za statistiko zasledoval poprečne OD v 64 panogah. Naša panoga — gradnje (412) — je bila tedaj po višini OD na zaposlenega na 61. mestu. Leta 1970 smo zasedli od 57 panog 45. mesto — torej relativni in absolutni napredek.

Ce je gradbeni delavec leta 1969 zaslužil 9,7% manj kot industrijski delavec oziroma 13,1% manj kot povprečno zaposleni v Sloveniji, znašata ta podatka v letu 1970 — 14% oziroma — 8,1%. Skorajda smo se približali zaslužkom industrijskega delavca. V letu 1971 pričakujemo, da bo OD gradbenega delavca že presegel OD industrijskega delavca; to pa je praksa tako zahodnih kot vzhodnih dežel.

Povprečju OD (brez TD in dodatka za ločeno življenje) v Gradisu je znašal lani za dobo januar—november 1435 din. Povprečje cele panoge je znašalo 1244 din na zaposlenega. Naš OD je bil torej višji za 191 din ali za 15,4%! Od 64 gradbenih podjetij smo bili na 10. mestu.

Povprečni zaslužek industrijskega delavca je znašal 1262 din, republiško povprečje vseh zaposlenih pa 1354 din. Tedaj smo prvega presegli za 13,7 odstotka, drugega pa za 6%.

Vendar pa smo imeli lani v podjetju kar 16,5% nadur. Kolikor računamo le s 182 urami in predpostavljamo, da so podatki za industrijo kot za celoto tudi za 182 ur (dejansko imajo ostali bistveno manj nadur kot gradbinci) tedaj naš mesečni OD niso več tako visoki. Za industrijo zaostajamo za 2,4%, za vsemi zaposlenimi pa za 9%.

● V Gradisu smo gospodarni

Od leta 1967 dalje so se povečali realni OD v Gradisu za 23%. Medtem pa je narasla produktivnost za 27%. Poprečna letna stopnja rasti realnih OD je znašala 7,1%. Produktivnost je rasla po povprečni letni stopnji 8,4%.

Smatra se, da posluješ kot dober gospodar, če raste produktivnost hitreje kot OD.

Prelomno leto je bilo lani, ko so realni OD narasli za 20,3%, produktivnost pa za 14,9%. Čeprav so se lani OD povečali hitreje, se za nekaj let stopnja rasti ni povečala v toliko, da bi oresegli rast produktivnosti. To kaže, da smo bili upravičeni na hitrejšo rast OD ne samo v primerjavi z industrijskim delavcem in s tujino, ampak tudi v primerjavi z notranjimi gibanji v podjetju.

Tudi lanska stopnja rasti produktivnosti — 14,9% — je izjemna. Vendar imamo najmanj tri vzroke za tako močno rast.

Večina gradbenih delavcev je bila zaposlena tudi pozimi v Portorožu. Imeli smo izjemno jesen, kot že deset let ne. In končno bili smo v letu velike konjunktore in s tem velikega povečanja obsega del. Pri tem pa se je delež stalnih stroškov zmanjšal — kar je tudi zagotovilo nadpovprečen uspeh.

Stane Uhan

Kam naj se usmerimo v tujini

V zadnjih letih je veliko število jugoslovanskih gradbenih podjetij pričelo izvajati gradbena dela v inozemstvu. Oblike tega udejstvovanja so zelo različne: od posojanja delovne sile, preko subakordantskega odnosa, do prevzema gradnje do tretje faze, oz. kompletne gradnje z obrtniškim deli, v skrajnih primerih celo gradnje za trg. Oblika nastopa je odvisna v glavnem od države, kjer delajo, od potrebe, ki je bila v tisti državi, oz. od pravne ureditve tiste države. Tako so v afriških državah in na Bližnjem in Daljnem vzhodu prevzemali kompletne gradnje, v zahodni Evropi subakorde, oz. gradnje do tretje faze, v vzhodnoevropskih državah pa zopet kompletne gradnje.

Rezultati vseh teh prizadevanj nam niso znani. Tudi nismo nikjer zasledili podatkov o tem, s kakšnim finančnim uspehom je posameznim podjetjem uspelo zaključiti svoja dela v inozemstvu.

Le tu pa tam se v privatnem pogovoru more zvedeti, da je ta in ta gradnja uspešna, ta in ta pa neuspešna. Iz vsega tega smo si ustvarili približno naslednjo sliko:

— afriške dežele (Libija, Alžir, Egipt, Tanzanija itd.): zelo težke razmere, srečni so tisti, ki izvelejo celo kožo.

— Bližnji vzhod (Libanon, Sirija, države na arabskem polotoku): čim bolj zaostala dežela, tem boljši rezultati. Seveda je temu glavni vzrok v tem, ker imajo te dežele mnogo denarja (nafta). V naprednejših državah tega področja so pa razmere težke in negotove in v glavnem slabi finančni uspehi.

— Daljni vzhod (Ceylon, Pakistan, Indija): začudo ugodni uspehi, seveda pri zelo dobri organizaciji dela in pri zelo dobrih kadrih.

— Zahodna Evropa (ZR Nemčija, Francija, Belgija, Švica, Avstrija): subakordantska dela so skoraj povsod uspešna, vsaj za tiste, ki imajo na teh področjih že nekaj izkušenj. Pri prevzemu kompletnih gradenj pa je ostra

konkurenca in uspeva le tisti, ki ima zadosti obratnega kapitala in dobro organizacijo.

— Vzhodna Evropa (DR Nemčija, ČSSR): če pride do pogodbe, kar je pa razmeroma težko, potem je finančni uspeh gotov. Delavci zaslužijo dobro, podjetje pa si mora prej zagotoviti sposobne partnerje (zun. trg. podjetje), zaradi hitrega klirinškega transfera.

Gornji pregled je seveda le zelo površen. Vendar nam dá neko sliko, katera območja so za Gradis zanimiva oz. na katera se Gradis zaradi svoje specifične oblike notranje organizacije lahko poteguje.

V letu 1970 je Gradis delal v ZR Nemčiji, Avstriji in končaval dela v Libiji.

V ZR Nemčiji delamo v dveh oblikah: že od leta 1964 delamo v Frankfurtu kot subakordanti pri največjem nemškem podjetju Philips Holzmann A.G. Realizacija v letu 1970 je bila ca. 5 milijonov v DM, to je ca. 17 milij. N din. Šef enote je tov. Božnik, pomaga mu pa še nekaj tehnikov in polirjev. Dela so potekala zelo zadovoljivo.

V Münchenu imajo pa samostojno podjetje registrirano pod imenom INCO-BAU G.M.b.H. Podjetje je bilo ustanovljeno in je pričelo delati v pozni jeseni 1969, tako da se je v letu 1970 šele razživelo. Realizacija v tem letu je bila ca. 2.750.000 DM, to je ca. 9.380.000 N din. Šef enote je tov. Borut Zupančič, kateremu tudi pomaga nekaj tehnikov in polirjev. Kakega posebnega uspeha v prvem letu delovanja še ne moremo pričakovati. Podjetje si je pa pridobilo dobre veze in glas kot soliden izvajalec gradbenih del.

V Avstriji delamo kot subakordanti velikega podjetja Universale Hoch u. Tiefbau A.G. v glavnem na Dunaju in v okolici. Realizacija je v lanskem letu bila ca. 7 milij. šilingov, to je ca. 3.360.000 N din. Uspeh dela je bil zadovoljiv. Na vseh teh gradbiščih v inozemstvu je delalo ca. 500 delavcev.

V Libiji nismo nastopali samostojno, temveč smo le pomagali podjetju Slovenija ceste s kadri. To je bil tudi edini način, da si na tem področju nabereмо nekaj izkušenj, ne da bi imeli s tem preveč stroškov. Kaže, da je to področje — vsaj začasno — nezanimivo, ker so razmere zelo težke.

Za leto 1971 so perspektive v ZR Nemčiji in Avstriji še vedno zelo ugodne. Dela je dovolj, delavci še vedno zaslužijo relativno dobro. Pri tem je Nemčija nekoliko bolj ugodna, ker pač marka kotira višje. Pri skromnem življenju je lahko mesečni prihranek precej večji, kot bi bil možen doma. Delavci, ki delajo v Avstriji, pa imajo to prednost, da imajo vsak mesec plačano vožnjo domov za obisk družine.

Kot smo videli, je v Nemčiji in Avstriji naša oblika nastopa še vedno v glavnem subakord, to je tista oblika, ki je najmanj riskantna in ki ne zahteva skoro nič obratnega kapitala. Polagoma pa stremimo za tem, da bi vsaj INCO-BAU prevzemal kompletne gradnje z materialom in stroji. Vendar ne pričakujemo, da bo to možno že leta 1971, razen če bi dobili izredno ugoden kredit ali investitorja, ki bi dal velik avans.

Navezali smo tudi nekaj stikov za izvajanje gradbenih del na Češkem. V kratkem bomo videli, če so ti poskusi rodili kaj uspeha.

Poslovna politika Gradisa v inozemstvu je seveda odvisna od stanja na gradbenem tržišču doma, toda na žalost v obratnem smislu, kot bi bilo to zaželeno. Čas za razširitev naše dejavnosti v inozemstvu bi bil pravzaprav takrat, ko nam gre doma dobro. Toda takrat so vsi dobri kadri polno zaposleni doma, in PE le z največjo težavo odstopijo kakega delavca za skupne potrebe podjetja, to je za delo v inozemstvu. Sedaj, ko moramo pričakovati zaradi stabilizacijskih ukrepov, da se bo gradbeno tržišče polagoma zapiralo, bi morali imeti že pripravljene možnosti za razširitev naše dejavnosti v inozemstvu.

Zato bi morali že sedaj vedeti, s čim bomo lahko razpolagali, ker bi morali že sedaj sklepati pogodbe. V teh slabših časih, katerim gremo očividno — vsaj v gradbeništvu — nasproti, bi se morala še bolj očitovati enotnost podjetja za doseg skupnih ciljev.

Ing. M. Bleiweis

Predlanskim 1,6, lani pa 2,2 milijarde

Proizvodnja v KO Ljubljana je lani dosegla pomemben indeks — 129 — Največji uspeh v novogradnji — Prodali smo za skoraj polno milijardo starih dinarjev raznovrstne mehanizacije, izdelane v KO Ljubljana

V Kovinskih obratih — Ljubljana so lahko upravičeno ponosni na lanske delovne rezultate. Kolektiv, ki šteje približno 190 zaposlenih, je namreč lani ustvaril realizacijo okrog 2,2 milijarde starih dinarjev. Če vemo, da je ta enota predlanskim dosegla realizacijo nekaj več kot 1,6 milijarde starih dinarjev, nam ta primerjava pove, da je kolektiv ob istem številu zaposlenih povečal lani proizvodnjo kar za 600 starih milijonov in s tem dosegel indeks povečanje proizvodnje 129.

V tem indeksu se vsekakor v določeni meri skrivajo tudi nekoliko zvišane cene nekaterih vrst materiala in večje število ur, vendar pa ni dvoma, da je v tem indeksu tudi odražena višja produktivnost in boljša storilnost, ki so jo lani dosegli v KO Ljubljana. Tuto je ta delovna enota lahko brez pretiravanja zadovoljna z lanskimi uspehi in rezultati.

Ce pogledamo, kako so delali lani posamezni oddelki, dobimo naslednje rezultate (prva številka pomeni dosežek oziroma realizacijo v letu 1969, druga pa v letu 1970):

Novogradnja 6.676.890 N din (9.086.000), indeks 143; **Strojna** 1.110.576 N din (1.503.200 N din), indeks 136; **Remont** 5.190.211 N din (6.900.000 N din), indeks 128 in **Kleparska delavnica** 3.366.392 N din (3.902.390 N din).

Vsekakor so izredno pomembni rezultati, ki jih je delovni kolektiv dosegel v novogradnji oziroma pri proizvodnji nove mehanizacije. Če pomislimo, da je KO Ljubljana v letu 1970 ob številnih drugih nalogah izdelal skoraj za celo milijardo starih din raznih strojev in naprav, potem je več kot očitno, da so svojo nalogo dobro opravili in se razvili že v pravčito majhno tovarno kovinske stroke.

Lahko bi še naštevati na dolgo in široko, kaj vse so v KO Ljubljana izdelali in popravili v lanskem letu, vendar naj se tokrat omejimo le na najpomembnejše stroje in novo mehanizacijo. Med drugim so usposobili 10 sodobnih betonarn, prav toliko igličastih dvigal, 17 polžastih dehidratorjev (po 7 in 12 kubikov), 20 ročnih skreperjev tipe RS-3, 10 ročnih skreperjev tipe RS-2, 25 mehaničnih dozatorjev, 10 krožnih žag, 50 nakladalnih posod za beton in še nekatere proizvode. Ob tem je pa tudi pomembno, da izdelki KO Ljubljana prav nič dolgo ne »plesnijo« v skladiščih, marveč jih kupci še skoraj tople odpeljejo na razna gradbišča. Kupci »Gradisovih« proizvodov so raztreseni širom po Jugoslaviji, kar je tudi dokaz, da so izdelki KO Ljubljana s svojo kvaliteto že pridobili ugled po celi državi med gradbenimi in sorodnimi podjetji. Lani so novi proizvodi KO Ljubljana romali v Beograd, Zenico, Ploče, Stolac, Split, Račvoljico, Novo mesto in še nekatere kraje.

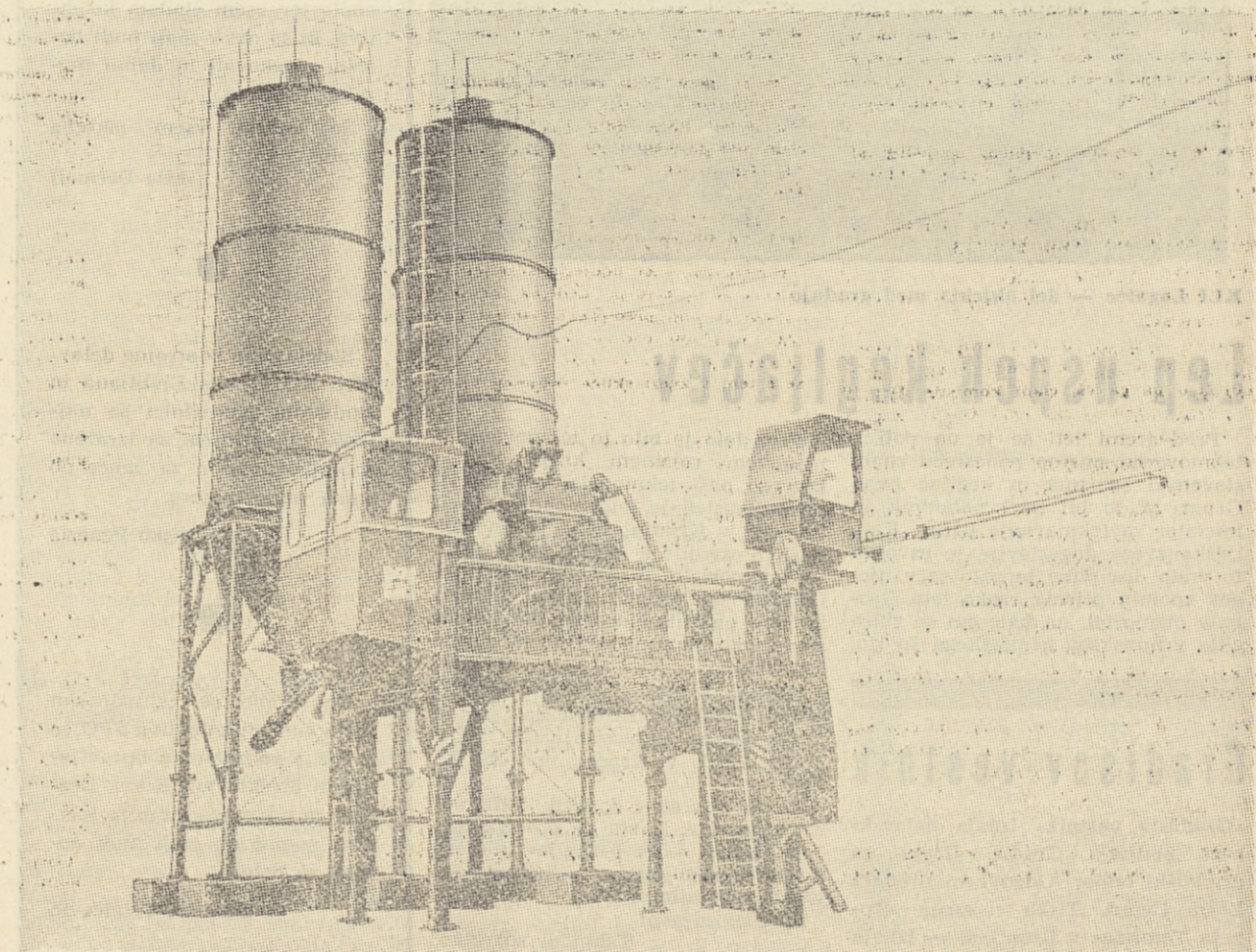
Seveda pa so v tem kolektivu lahko zadovoljni tudi z drugimi uspehi in rezultati, ki niso zgolj gospodarske narave. V KO Ljubljana že leta in leta zgleđno skrbijo za prehrano delavcev, letos pa nameravajo jedilnico, kjer dobe delavci tople malice in kosila, še nekoliko povečati. Tudi samoupravljanje v tej enoti ni zgolj prazna fraza, saj na delavskem svetu razpravljajo in sklepajo o vseh kolikor toliko pomembnih zadevah. Pohvalno je tudi, da na seje delavskega sveta pogosto vabijo predstavnike sindikata. In če dodamo še to, da se v ljubljanskih kovinskih obratih pogosto spominjajo svojih upokojenih tovarišev, bodisi da jih obdario s skromnimi, vendar praktičnimi darili, bodisi da jih kdaj povabijo spet v svojo delovno sredino, smo povedali marsikaj pozitivnega in spodbudnega iz življenja in dela te »Gradisove« enote.

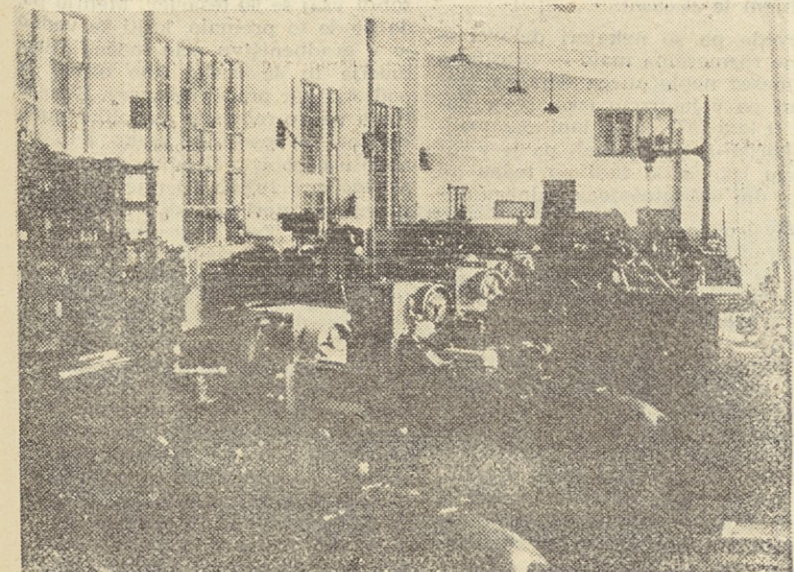
Srečanje na dvorišču KO Ljubljana

Kamor se obrneš sam sneg ali dežurni — tovariš Brank med novoletnimi prazniki

Prevozna betonarna — izdelek kovinskih obratov v Ljubljani

Iz obrata KO Ljubljana — takole so počivali stroji med novoletnimi prazniki

Ni mi žal, da smo delo zaupali Gradisu

Kratek pogovor v kombinatu lesne industrije KLI Logatec

KLI — Logatec je poznan po vsej državi kot podjetje s kvalitnimi proizvodi. Pozna ga naša gradbena operativa in njihove niti segajo daleč preko meja. Zato ni nič čudnega, če so v zadnjih dveh letih modernizirali svojo proizvodnjo.

Izvedli so licitacijo in vsa gradbena dela pri modernizaciji proizvodnje so zaupali našemu podjetju. Delo je steklo in prav te dni je gradbišče KLI-Logatec zapustil zadnji Gradisov delavec. Bilo je precej dela, saj so tu delavci iz PE Ljubljane zgradili vrsto novih industrijskih objektov.

Sedeli smo v pisarni tehničnega direktorja. Edo Stare in ing. Vili Stukelj sta pregledovala mesečne obračune. Tehnični direktor Jože Pogorelec, šef razvojnega oddelka ing. Samo Oblak in jaz, pogovarjali smo se o poteku izvršenih del.

»Zakaj ste se odločili, da gradbena dela poverite našemu podjetju«, sem vprašal.

Tehnični direktor tovariš Pogorelec, se je nasmejal in odgovoril:

»Vedeli smo, da je Gradis solidno podjetje in v tem smo videli garancijo za kvaliteto in uspešnost dela.«

»Pa vas naši niso razočarali?«

»Ne«, je odgovoril tovariš Pogorelec. »Ze večkrat smo med seboj razpravljali, da smo imeli prav, ko smo delo zaupali Gradisu. Vsa dela so bila zelo kvalitetno izvršena. To je priznal tudi nemški partner ob montaži strojnih naprav. Vse je bilo izvršeno z milimetrsko natančnostjo. To nam ponovno dokazuje, da je Gradis zelo soliden.«

»In odnosi med investitorjem in izvajalcem«, sem vprašal dalje.

»E, ti so bili zelo korektni«, se je pogovoru pridružil ing. Oblak. Priznati moram, da ima Gradis dobre strokovnjake, tu mislim predvsem na vašega mladega inženirja Vilija Stuklja, ki je nosil glavno breme gradnje, pa še to, za vsako stvar, za vsak dogovor je bil mož beseda.«

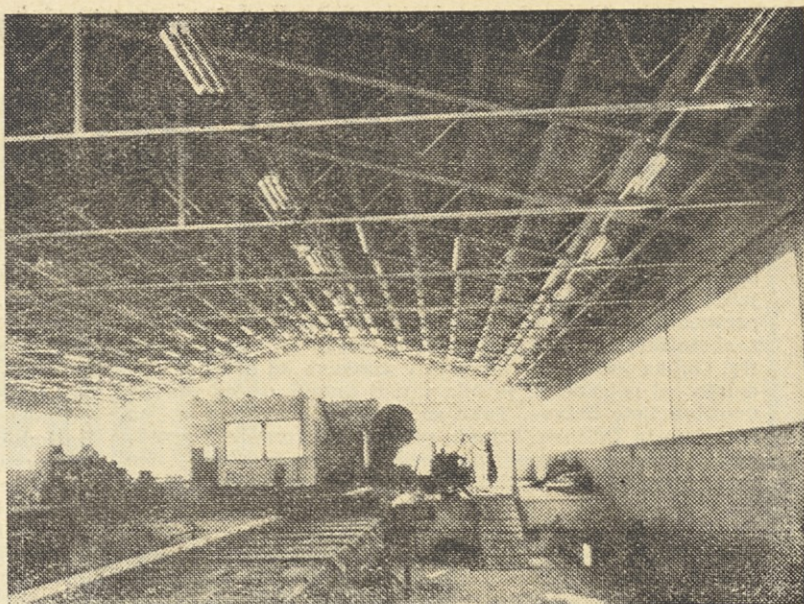
Se je tekel pogovor o tem in onem in seveda tudi gradnji sami.

Med največje objekte spadajo nova žagalnica, sortirnica, industrijski tir ter izgradnja 35.000 m² operativnih površin. Novi obrat žagalnice s sortirnico obsega 1.700 m² tlorisne površine. To je trenutno najmodernejši obrat v Sloveniji. Kapaciteta novega obrata bo 30.000 m³ tračne žage pa 10 m³ v eni izmeni. Vsa dela so seveda modernizirana. Postavljen je že tudi velik portalni žerjav težak 30 ton in z razponom 110 metrov. Nosilnost žerjava je 10 ton. Dolžina žerjavne proge pa znaša 164 m. Med obema tiroma pa je možno v kotanji uskladiščiti 10.000 m³ hlodovine. Instalirana moč motorja elektrožerjava

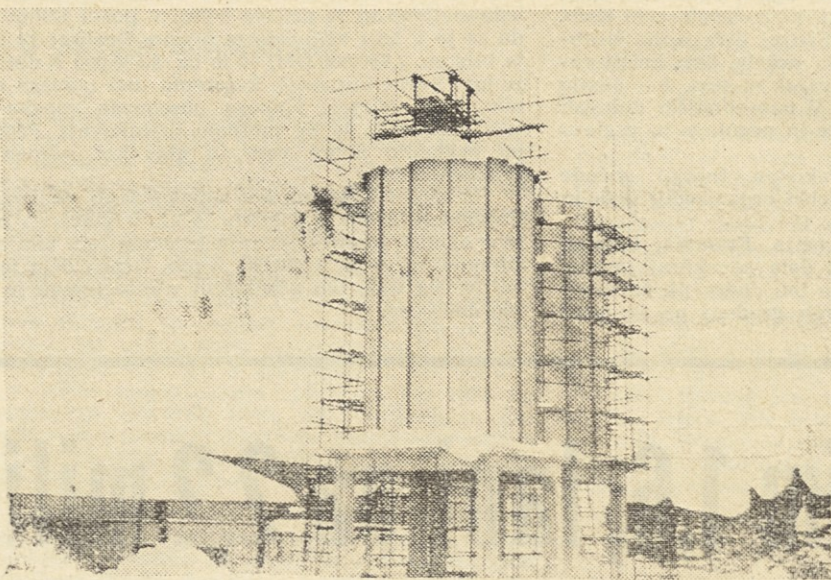
je 72,5 kV, torej je največji portalni žerjav v Jugoslaviji.

»In če boste ponovno gradili in širili svoje kapacitete?«

»Bomo zopet poklicali Gradis«, je zaključil pogovor tehnični direktor tovariš Pogorelec.

Notranjost žagalnice v KLI Logatec

Ko bomo podrli zadnji oder bo naše delo končano

NOVO OBRAINNO POSLOPJE

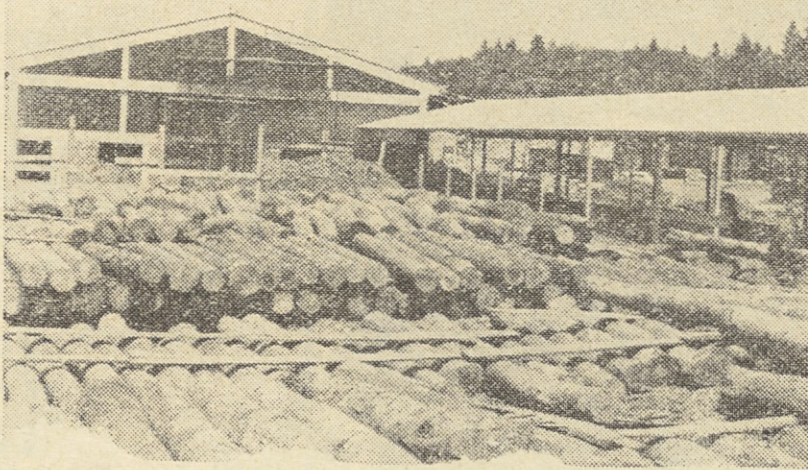
Enota Ljubljana-okolica je te dni skoraj povsem usposobila novo obrtno poslopje, ki ga je »Gradis« zgradil za tržišče. Gre za razmeroma velik objekt, ki ima v treh oziroma petih etažah približno 3000 kvadratnih metrov koristne površine. Objekt leži okrog 200 metrov vstran od Linhartove ceste, tik za stavbami Zavoda SRS za rehabilitacijo invalidov.

Gradnja tega objekta za tržišče, za katerega so pripravili načrte v podjetju »Slovenija-projekt«, se je začela lani poleti, te dni pa so gradbena dela praktično končana. Objekt je tako projektiran, da ima v enem delu tri, v drugem pa pet etaž. Seveda bo treba objekt še spremeniti, preden bo služil svojemu namenu. Za nakup se najbolj zanima podjetje Medex, ki bi si tu uredilo skladišča in nekatere predelovalne obrate. Gradbena dela na tem objektu bodo predvidoma dosegla vrednost okrog 300 milijonov starih dinarjev.

Sindikalnih podružnic ni več

Zelo dolgo je že tega, kar govorimo o OSNOVNI ORGANIZACIJI SINDIKATA. Tudi na kratko OOS smo se že navadili. Torej, termin »sindikalna podružnica« smo opustili.

Ker pa se vendarle dogaja, da še zasledimo pisane sestavke, kjer je govor o sindikalni podružnici, na to ponovno opozarjamo.

Med tirom je možno uskladiščiti 10.000 m³ hlodovine

TRETJINA NA DOPUSTU

V gradbenem vodstvu Ljubljana je letos 173 delavcev izkoristilo neplačan dopust od 15 do 30 dni — Tudi letos se nam obeta hudo pomanjkanje tesarjev in zidarjev — Kaj pravi predsednik delavskega sveta Ivan Griljc

V gradbenem vodstvu imamo zdaj — sredi januarja 1971 — na neplačanem dopustu kar 173 delavcev. Večina je zaprosila, da jim podjetje odobri okrog 15 dni, da si bodo doma uredili nekatere nujne zadeve, predvsem pa, da bodo dva, tri ali štiri tedne neprekinjeno v krogu svojih družin. Če vemo, da ima GV Ljubljana zaposlenih 482 delavcev in uslužbencev, je torej v januarju odšla na dopust več kot tretjina vseh zaposlenih.

Letos je gradbeno vodstvo Ljubljana zlahka dovolilo svojim delavcem, da so odšli za nekaj tednov na svoje domove, kajti v Primorju, kjer ima enota več gradbišč in kjer lahko tudi v januarju gradbinci skoraj nemoteno delajo, so glavna gradbena dela letos končana. Lani je bila situacija precej drugačna, zato tudi v januarju 1970 nihče ni odšel na dopust, saj je bilo v Portorožu dela še preveč. Tudi v letu 1969 je bilo treba pozimi krepko delati, saj je imela ta enota veliko gradbišče v Opatiji. Tako je torej situacija na gradbiščih številnim delavcem omogočila, da so odšli domov, kjer se bodo pošteno odpočili, naspali in tudi navezali tesnejše stike z družinami, ki so med poletjem le obcasni.

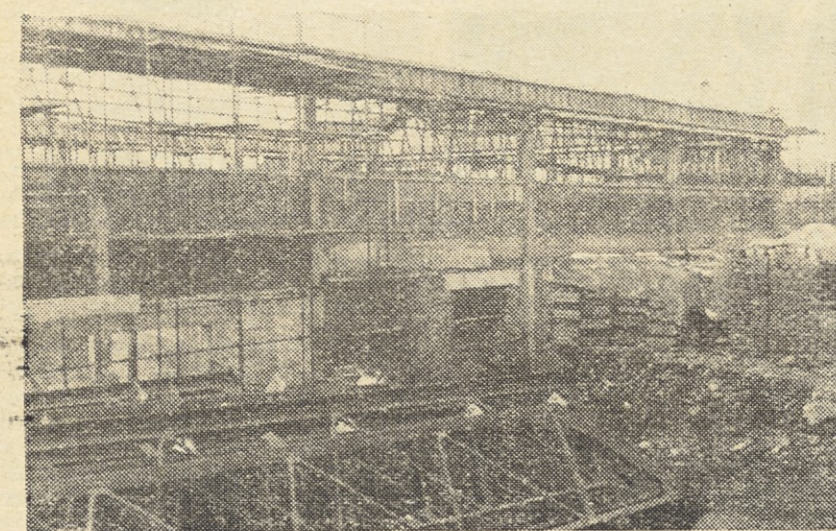
Seveda pa so nekateri delavci — teh je razmeroma malo — prosili za cel mesec neplačanega dopusta, nekateri pa v januarju izkoriščajo dopust iz leta 1970, ki ga lani niso mogli izkoristiti. Nekaj ljudi pa je v januarju izkoristilo tudi po teden ali nekaj dni več letošnjega rednega dopusta.

V gradbenem vodstvu Ljubljana so nam še povedali, da bodo tudi letošnje zimo temeljito izkoristili za izobraževanje, ki je v našem podjetju že dolga leta sploh ena prvenstvenih nalog. Tako bo tudi letos precej ljudi šlo v razne tečaje, kjer bodo izpopolnili svoje teoretično in praktično znanje. Od 11. januarja je v dvomesečnem tečaju za kvalificirane tesarje iz GV Ljubljana 6 ljudi, več kot 20 ljudi pa bodo poslali v tečaje za polkvalificirane zidarje, tesarje in v tečaje za brigadirje. Računajo, da bo letošnje zimo šlo v razne tečaje in seminarje od 40 do 50 delavcev, ki si bodo tako pridobili

večje znanje in tudi ustrezno višjo kvalifikacijo.

Seveda pa v gradbenem vodstvu Ljubljana niso takšni optimisti, da bi računali v letu 1971 na rožnate čase, ki naj bi vzcveteli z novepečenimi kadri. Vsi, ki dobro poznajo kadrovsko problematiko so trdno prepričani, da bo tudi leta 1971 še kako hudo za tesarje in zidarje, saj jih bo primanjkovalo na vseh koncih in krajih, kljub številnim tečajem in seminarjem, ki jih Center za izobraževanje organizira leto za letom. V podjetju pravijo, da bo tudi letos največji problem s tesarji, ne dosti manjši pa z zidarji. Enota ima zaposlenih 126 tesarjev, po planu računajo, da bi morali letos na novo usposobiti vsaj še 60 tesarjev. Menijo pa, da bo še to premalo, kajti še vedno je v gradbeništvu zelo močna fluktuacija in se vsako leto odseli iz podjetja kar precej delavcev. Zato je treba vedno računati, da toliko ljudi, kolikor jih podjetje vsako leto na novo usposobi, tudi odide drugam — predvsem v tujino, kjer je boljši zaslužek, nekateri pa tudi v druga podjetja doma. Zato v gradbenem vodstvu Ljubljana računajo, da bi morali letos na novo pridobiti kakšnih 100 tesarjev, če bi hoteli imeti teh delavcev dovolj na vseh gradbiščih.

In zdravilo za to večno »bolezen« gradbeništvu? V gradbenem vodstvu Ljubljana pravijo isto, kar vedo že dolgo povedati mnogi, samo da je to »zdravilo« lažje dobiti v teoriji kot v praksi: čim bolj približati dohodeke na domačih gradbiščih tujcem, tako da za naše delavce tujina ekonomsko ne bo več zanimiva. To pomeni, da bi se morali tujini v dohodkih približati na čim manjše razlike, tja do nekaj starih tisočakov ali kvečjemu nekaj desetisočakov.

KLI Logatec — del objekta med gradnjo

Lep uspeh kegljačev

Pred tremi leti se je na poti s tekmovanja smrtno ponesrečil znani slovenski športnik in kegljač Leon Grom, ki je bil prvi pobudnik in iniciator za tekmovanje parov. Kegljaska zveza Jugoslavije je osvojila to vrsto discipline in zato se v njegov spomin prireja vsako leto Gromov memorial, na katerem se zbira elita vrhunskega kegljanskega športa.

Prvo leto je bilo to tekmovanje v njegovem rojstnem kraju Rakek, kjer so naši tekmovalci osvojili II. mesto, naslednje leto je bila ta prireditel v Kranju, kjer je domače moštvo osvojilo I. mesto. Letos pa so na memorialu v Kranju športniki Gradisa na težkem terenu dosegli izredne enkratne uspehe, na katere smo lahko ponosni in jim res iz srca čestitamo!

Iskreno čestitamo vašemu kegljaškemu kolektivu za dosežen izredno lep uspeh na tekmovanju GROMOV MEMORIAL v Kranju dne 26. 12. 1970.

Za ta enkratni dosežek 1.920 porditih kegljev, ki sta ga dosegla tov. Jože Farkaš — 1.005 kegljev in Dore Zdešar — 915 kegljev — iskreno čestitam tudi njima!

Športni zdravo!

Tehnični sekretar:
Stane Rebolj

ZAHVALE

Najlepše se zahvaljujem sindikalni podružnici Kovinskih obratov Ljubljana, upravi enote ter vsem članom kolektiva, ki so me v moji hudi bolezni obiskovali in dajali moralno podporo.

Še enkrat vsem iskrena hvala!

Jože Dermolj

Sodelavcem iz strojne delavnice KO Gradis Ljubljana in sindikalni podružnici se najlepše zahvaljujem za izraženo sočustvovanje in za vence ob smrti moje matere.

Željko Penezić

Najiskreno se zahvaljujem vsem članom kolektiva SPO, še posebno pa organom upravljanja in direktorju PE tov. Brglezu za vso materialno in socialno pomoč ob moji hudi nesreči in bolezni.

Zdravko Trivičević

Gradisov vestnik

»Gradisov vestnik« izdaja delavski svet podjetja Gradis. Ureja ga uredniški odbor. Odgovorni urednik Lojze Cepuš. Tiska tiskarna »Toneta Tomšiča« v Ljubljani — Izhaja mesečno

O polnoči so spregovorili stroji...

S pomočjo najsodobnejše in zelo zapletene razprave smo lahko v lanski Silvestrovi noči prisluhnili govorici naših buldozerjev, kamionov, žerjavov, bagrov, valjarjev in druge mehanizacije

Tik pred koncem lanskega leta je naše podjetje uvozilo eno izmed najsodobnejših in zelo zapletenih naprav, s katero lahko — prisluhnemo govorici strojev! No, morda se vam zdi to nekaj nemogočega, morda celo mislite, da gre za precej debelo in mastno novinarsko raco. Vsekakor vas ne želimo prepričevati o resničnosti te trditve. Toda če veste, da danes človek že kar zlahka poleti na Luno in če so v laboratorijih že skoraj umetno sestavili živo celico, potem najbrž tudi ni nič tako nenavadnega, da lahko prisluhnemo govorici stroja?

Sicer pa, kot rečeno, ne moremo nikogar prisiliti, da tem vrsticam stoddostno verjame. Mi smo v časopisu samo posredovali nekatere najzanimivejše »besede«, ki so jih v letošnji silvestrski noči izrekli naši stroji. Torej, lepo po vrsti preberite, kakšne »izjave« je na Silvestrovo zbrala zapletena uvožena naprava na dvorišču Kovinskih obratov in Strojno-prometnega obrata v Ljubljani, kjer je ta čas zbrana skoraj vsa naša mehanizacija.

Ure v ljubljanskih zvonikih so počasi udarjale dvanajsto uro. Polnoč. Silvestrova noč, ko se je staro leto 1970 dokončno poslovilo in utočilo v preteklost, in ko se nam je približalo novo leto 1971. Iz zastrtih oken, iz lokalov, restavracij, gostiln, hotelov in neštetihih stanovanj prihajajo glasovi veselih zvokov, smeh, preserni vriski, živket kozarcev... Novo leto 1971 prihaja, pravzaprav je že tu. Na dvorišču SPO in KO v Ljubljani pa majhna skupina naših in tujih strokovnjakov, ki so našim tokrat prvič še priskočili na pomoč, strmi v številne ure, kazalce in razne zvočne naprave, iz katerih se bodo prvič oglasile »besede« naših buldozerjev, kamionov, žerjavov, bagrov, valjarjev in drugih strojev.

Aha, zdaj pa bo! V zapletenem sistemu začne nekaj škrtati. Inženirji in tehniki nestrpno vrtijo gumbe. No, zdaj, končno... Zdaj je že slišati prav dobro, kaj se naši stroji »pogovarjajo«...

Joj, kako nas zebe!

»Sosed, ali tebe tudi tako zebe, kot mene?«

»Eh, kaj pa hočem? Je že tako! Sem se že skoraj navadil,« se odkašlja star buldozer.

»Ali misliš, da je kje kakšna dežela, kjer imajo tudi stroji svojo streho?« je naprej radoveden žerjav.

»Kaj vem? Morda pa je? Ampak kaj mraz; sneg in led, tadvu me mučita. Poslušaj!«

V aparatu se zasliši strašno cviljenje.

»Vidiš, poln sem že revme. Moji udi so vsi zarjaveli. In revma me vedno bolj daje,« spet tarna buldozer.

»Prav imaš,« odvrne žerjav. »Naši gospodarji so zelo kruti in nevhvaležni. Poleti hočejo, da garamo od jutra do noči in včasih še ponoči nimamo miru. Pozimi pa nam ne privoščijo niti skromne strehice nad glavo, da sploh ne govorim o topli sobici, kjer bi bili varni pred dežjem, snegom, ledom, mrazom in prahom.«

»Pa še ta zoprna ljubljanska megla,« zahrešči žerjav in izpljune slino, pomešano s črnimi sajami in rjo.

»Ja, ja, vidiš, nevhvaležnost je plačilo sveta,« kima buldozer. »In ko tu prezebamo in hramo vso zimo, si nabiramo revmo in druge bolezni.«

»Spomladi pa naj spet garamo na vso moč,« stoka žerjav.

Še žalovali bodo za nami!

»Prav imata, žerjav in buldozer. Res je tako!« se je zaslišalo tam od ograje.

»Kdo pa je to?« je vprašal žerjav, ki je šele dve leti v podjetju in še ne pozna vseh.

»To pa so bili mazi, ruski tovarnjaki,« ga je poučil buldozer. »Že deset let delajo pri nas. Zdaj pa jih bodo napodili.«

»Kako, napodili,« se je začudil žerjav.

»He, pravijo, da smo stare kište, da smo že čisto zanič,« so se oglašili trije ali štirje mazi. »Ampak, jaz vam povem vsem skupaj, da bodo še žalovali za nami.«

»Zakaj bodo žalovali? In kdo?« je bil radoveden žerjav.

»Kdo bo žaloval? Naši gospodarji,« so odgovarjali mazi. »Res smo že stari 10 let, ampak koliko smo pa mi naredili? In kjer je bil najbolj blaten in masten teren, tam smo sami mi ven lezli. Bodo že videli, kaj bodo imeli s tatrami in fapi.«

»Nismo tako zanič kot mislite,« so ježno odvrnili fapi in tatre.

»Seveda ne,« se je nasmajal stari maz. »Ampak narejeni ste tako tako zapleteno, da še živ vrag ne pozna vašega drobovja. Vi fapi pa še do danes ne poznate servovolana. Naši šoferji imajo že vsi žuljave roke. E, pa tudi ogromno gum potrošite, ker kolesni tek ni pravilno usmerjen. Težave, same težave.«

»Pa tudi menjalnik imate zanič. Zadržite se mehaniki 14 dni sestavljalni vaše diferencialne, pa še menda ni bilo vse v redu. Pa rezervni deli! Saj morajo vaši gospodarji skoraj po vsak vijak peš v Prago! Ali pa lahko čakajo nanj po več mesecev. Ali ni tako, tatre?«

Tatre so samo nekaj tiho brundale.

»No, bomo videli, kako boste delale v težkem, blatnem in mastnem terenu,« se je zasmejal maz. »Želim vam mnogo sreče.«

»Molčite, mazi!« se je zadržala ena izmed tater. »Kaj pa tisti vaš brat, ki ga je vlak pri Skofji Loki preklal na tri dele?«

»Ne žali mrtvih,« je odvrnil maz. »Našega brata s številko 116-13, žal, res ni več med nami. Ampak to lahko doleti vsakogar.«

»Res je,« se je v prepričanju vmešal avtožerjav Lorain. »Meni je v Izoli nenadoma odpovedal volan in sem se naslonil na zid.«

Joj, jeseniški prah!

»Kaj bi tisto, če se malo prevrneš,« se je oglašil bager Liebherr. »Huje je nam, ki delamo na Jesenicah. Tam je v zraku toliko prahu, da ga imamo v pljučih že cele kilograme.«

»Drži,« je prikimal drugi Liebherr. »Motorji so slabo zaščiteni pred prahom, vedno so pregreti in se zato hitro obrabijo.«

»In tudi naši vencni na vrtilščih se naglo kvarijo,« je dodal tretji Liebherr.

»Pa vam vaši gospodarji nič ne pomagajo?« je vprašal žerjav.

»Nekateri že, vsi pa ne. Nekateri nam dodajajo Liqui Moly in še druge podobne krepčilne pijače, da bi bili čimbolj zdravi. Ampak, kaj vem, če je vse to dovolj? Nisem dovolj pameten,« je zmajal z glavo stari Liebherr.

»Veliko je odvisno od naših gospodarjev,« je nenadoma segel v pogovor star stolpni žerjav. »Moj gospodar se je zame malo brigal, zelo skop je bil z oljem in drugimi pijačami, ki jih imam tako rad in mi tako teknejo. Zato me pa zdaj pogledajte, kakšen sem,« je zaihtel.

»Pa si res videti precej izmučen in zgaran, moj ubogi brat,« se je spet sočutno oglašil mladi žerjav.

»Se huje pa je, ko se ga naši gospodarji napijejo,« se je ježno zadržal kompresor. »Moj gospodar ga ima večkrat pošteno pod kapo in dela takrat z menoj kot svinja z mehomo.«

»Moj gospodar pa se ga je tako nasekal, da se je zaletel z menoj v telefonski drog,« je zavpil eden izmed buldozerjev. »Še dolgo me je vse bolelo po kosteh, tako sem se takrat udaril.«

»Jaz sem pa moral namesto za Gradis delati pri privatnem kmetu. Moj gospodar je hotel mene izkoristiti za svoj žep,« se je vmešal v pogovor tretji buldozer.

Mi gremo pa v plavž

Tedaj se je zaslišal bridek jok in stokanje, vmes pa je kdaj pa kdaj obupno zacvilil zarjavel ležaj.

»Kdo pa joče,« je bil radoveden mladi žerjav.

»O, to so pa stari buldozerji TG-90. Iz Maribora so jih pripeljali, od Tehnogradenj. To so pa res revčki,« je pojasnil žerjavu eden od starih mazov, ki pozna vse stroje pri nas. Nadaljevanje na str. 8

drobne vesti

■ LJUBLJANA — V ponedeljek 25. 1. 1971 se je pričel prvi del seminarja za tehnično strokovni kader PE Nizke gradnje. Pred pričetkom seminarja je udeležence pozdravil glavni direktor podjetja ing. Hugo Keržan.

■ SENKOVEC — Zadnji dan lanskega leta se je v svojem rojstnem kraju Senkovec smrtno ponesrečil vajenec tesarske stroke Ivan Buhaneč. Kritičnega dne se je s kolesom peljal po glavni cesti, pri tem ga je zadel osebni avto. Padel je tako nesrečno, da je kmalu po nesreči umrl. Tesarski vajenec Buhaneč je bil eden izmed najboljših med vajenci.

■ LJUBLJANA — Predsednik DS za varstvo pri delu Ludvik Šnajder je na zadnji seji dejal: »Odgovorne osebe na gradbišču še vedno premalo skrbijo za varstvo pri delu. Isto velja tudi za ureditev naselij po gradbiščih.« — »Skratka,« je dejal tov. Šnajder — »varnostni službi več pozornosti.«

■ MARIBOR — Na prvi seji delavskega sveta PE nizke gradnje je bil za predsednika sveta izvoljen Andrej Jež, za namestnika pa Ivan Habinger.

■ KOPER — Delavski svet enote je obravnaval problem prehrane zaposlenih delavcev v luki Koper ter sklenil, da krije enota razliko pri povšani ceni tople malice iz menze, in sicer tako, da plača delavec za toplo malico le 1,60, enota pa 2,20 din.

■ POSTOJNA — Na gradbišču se je pri izvrševanju svoje dolžnosti smrtno ponesrečil Enin Beriša. Iz do sedaj še nepojasnjenih vzrokov je zašel pod dvizžno posodo betonarne, ki mu je pri dvigu stisnila prsni koš. Beriša je bil takoj mrtev.

■ SKOFJA LOKA — V letu 1971 bodo v Skofji Loki še nadalje modernizirali svoj obrat. Nabavili bodo nov portalni žerjav, uredili ogrevanje delavnic ter rekonstruirali sušilnice.

■ MARIBOR — Delavski svet poslovne enote Nizke gradnje je na II. seji potrdil naslednjo tabelo terenskega dodatka:

BIH + DJERDAP:

VS, VIŠ	4,55
delovodje	4,05
SS	3,55
VKV	3,55
KV	2,85
PK + NK	2,15

DOMAČINI

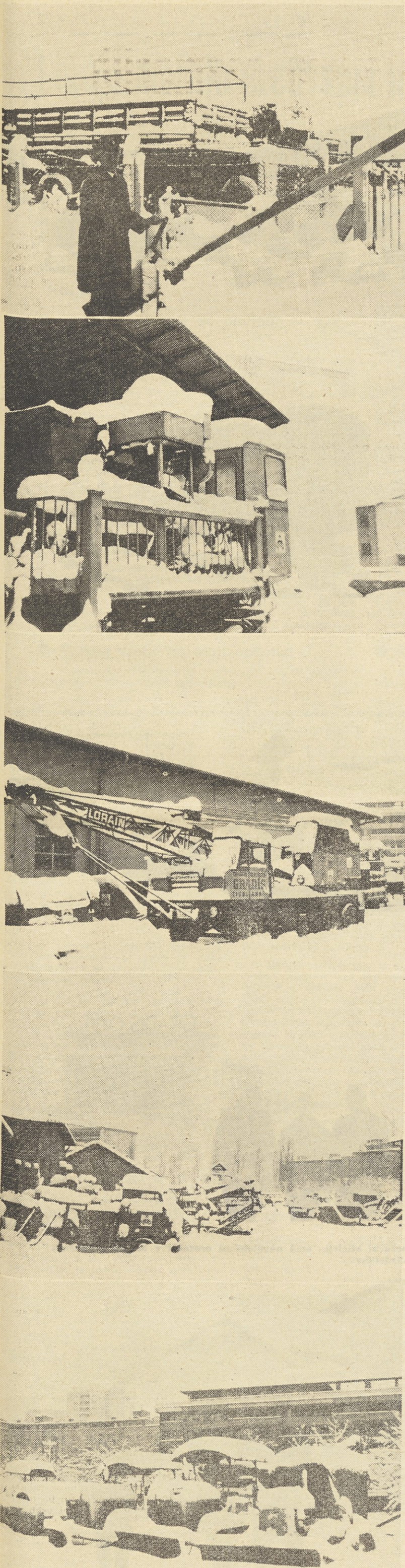
PK in NK	0,70
SPREJETI NA GRADBIŠČU-DOMAČINI	
VKV	2,00
KV	1,60
PK + NK	0,70

RUTA

VS, VIŠ, delovodje . .	1,50
VK	1,20
KV	0,95
PK + NK	0,70

METLIKA, POSTOJNA, BREŽICE

VS, VIŠ, delovodje . .	2,10
VKV	1,68
KV	1,33
PK + NK	0,98

Sneg je pokrtil velik del naše mehanizacije

Nadaljevanje s str. 7

»Pa zakaj tako jočejo?«
»Ja, kaj ne bi? Saj vidiš, da so čisto na koncu. Nič več moči ni v njih. Nekaj sem slišal, da jih bodo poslali — v plavž.«
»Joj, grozno, to je isto kot v grob?« je vprašal žerjav.
»Da, naši so se zadnjič nekaj pogovarjali. Ubogim revežem iz Maribora so pretipali vse obisti. Slišal sem, da jim slabo kaže. Od štirinajstih, ki jih tam vidiš, jih bodo menda kar deset ubili,« je razlagal stari buldozer.
»No, hotel sem reči — razrezali jih bodo in poslali v plavž.«
Mladi žerjav je kar trepetal.
»Strašno, strašno je to.«

»Hudo je to, res hudo,« je kimal stari buldozer. »Ampak tistih naših 14 bratov TC-30 ni osamljenih. Še mnoge naše brate iz Maribora čaka podobna kruta usoda.«

»Kaj res?« se je zdrznil žerjav.
»Slišal sem od naših gospodarjev, da bodo od štirih buldozerjev AF-8 tudi dva poslali v plavž, najhujše pa je z bagri. Od sedmerice UB 01 jih bo najbrž usmrčenih kar pet, šest bagrov-vedričarjev pa bo prav tako romalo — v plavž. Nekoliko bolje je s kamioni, valjarji, demperji, vlačilci Letourneau in nakladači, vendar bodo tudi ti fantje morali na temeljite preglede in zdravljenja. Baje bodo vse operirali, in slišal sem, da gre za same težke operacije,« je razlagal stari buldozer.

»Ali misliš generalne?« je vprašal Lorain.

»Seveda, generalne,« je prikimal buldozer.

● Ni denarja za šest cilindrov

»Ampak, zakaj so naši tovariši iz Maribora tako izmозgani, kot da jim več mesecev ne bi dali jesti,« je bil spet radoveden žerjav.

»Vprašaj to njihove gospodarje,« se je namuznil Lorain.

»Prav imaš, Lorain,« je prikimal stari buldozer.

»Ampak nečesa ne razumem,« se je oglašil žerjav. »Zakaj pa nas naši gospodarji sploh imajo, če nam ne morejo nuditi pozimi vsaj strehe nad glavo in vsak dan vsaj malo dobrega olja, pa tu in tam še kak drug priboljšek?«

»To se tudi jaz že dolgo let sprašujem, moj mladi žerjav,« je bolj pri sebi zabrundal buldozer.

»Ali kaj veš o tem, buldozer, da so enemu od naših tovarišev iz Maribora popravljali motor,« je spraševal Lorain. »In ker je zmanjkalo denarja za popravilo šestega cilindra, so jih pač popravili samo — pet.«

»O tem nič ne vem,« je zazelhal buldozer. »Slišal pa sem, da za naše tovariše nikoli ni bilo toliko denarja, kolikor bi ga moralo biti. Saj veš, Lorain, da brez nekaterih stvari ne moremo živeti.«

»Prav imaš, buldozer,« je prikimal Lorain.

»Ampak, poslušaj, buldozer, kako da naši gospodarji ne razumejo nekaterih najbolj preprostih stvari, ki so nam, neumnim strojem, povsem jasne,« je živahno klepetal žerjav.

»Tega si tudi sam ne znam razložiti,« je spet zazelhal stari buldozer.

»In imajo se za strašno pametne, naši gospodarji,« je naprej besedičil žerjav.

Buldozer je spet strašno zazelhal. »Daaa, res, imajo se za pametne, zelo pametne, aaaaah. No, nekateri naši gospodarji so že pametni, nič ne rečem. Na primer moj je kar dober. Žal pa niso vsi taki.«

»Poslušaj, buldozer,« je spet začel žerjav.

»Veš kaj, moj dragi, močno sem že zaspan. Aaaaah,« je vnovič zazelhal buldozer. »Dovolj sva se že pogovarjala. Vrh tega me tudi vedno bolj zebe.«

»Hudičeva megla,« je zakašljaval v kotu Lorain. »In kako je začel pritiskati mraz. Da le ne bi bilo še več snega!«

»Buldozer,« se je vztrajno oglašil žerjav.

Nič.
»Pusti ga, naj spi. Star je in spane mu dobro de,« je dejal Lorain. »Tudi jaz bom zadremal. Ne ljubi se mi več govoriti v tem mrazu in temi.«

»Uh, to ste dolgočasni,« se je namrdnil žerjav. »Ampak s kom naj se pogovarjam? Vsi že dremljejo. Ne preostane mi drugega, da še sam zatisnem oči.«

In tako je utihnil tudi mladi žerjav.

Na dvorišču SPO in KO-Ljubljana je bilo spet vse tiho in spokojno, samo droben sneg je počasi naletaval in zasipaval speče bagre, žerjave, buldozerje, demperje, kamione, nakladače in druge stroje.

Lojze in njegov veteran

Šofer Lojze Grmovšek je s starim tovornjakom OM na naših gradbiščih že 17 let — V tem času je prevozil najmanj 600.000 kilometrov

Na dvorišču smo ga presenetili, ko se je ravno pripravljal, da zleze v kabino tovornjaka. Ko smo izvedeli, da bo Lojze Grmovšek v kratkem odšel v pokoj, smo to priložnost takoj izkoristili za pogovor.

»Šofer sem postal že pred vojno,« je pripovedoval naš vrli Lojze, ki ga poznajo po vseh gradbiščih, saj je v »Gradisu« še od prvih let. »Takrat, še pred vojno, sem bil zaposlen pri firmi Dedek. Imel sem tovornjak na drva. Pozneje, takoj po vojni, sem dobil v roke Saurerja, zdaj pa sem že leta in leta združen z znamko OM.«

Vsekakor je OM, ki ga upravlja tovariš Lojze, že resnično pravi veteran. Od leta 1953 do letos se OM in Lojze Grmovšek še nista ločila, kar pomeni, da ga vozi že več kot polnih 17 let.

»Koliko pa ste z njim že prevozili?«

»Tega pa ne vem. Ne vodim evidence.«

»Mislite, da imate že milijon kilometrov?«

»Toliko najbrž ne. Ampak več kot pol milijona pa prav govoro. Računam, da jih ima moj stari OM v sebi kakšnih 600.000 km. Veste, na gradbiščih včasih dela ure in ure, pa vendar prevozi zelo malo. Kdor dela na gradbišču, se mora večkrat privaditi na kratke razdalje. To niso dolgi kilometri po terenu in po ravnih, lepih cestah.«

»Ja po ravnem še kar dobro gre. Na slabih in vijugastih cestah pa je trpljenje.«

»Ste že imeli generalno?«

»Seveda, že dve.«

»Kaj pa nesreče, karamboli?«

»Nikoli se mi še ni pripetilo na cesti oziroma med vožnjo kaj hudega. Samo enkrat — na Javorniku pri Jesenicah — se mi je na gradbišču pri kipanju OM vzdignil »na zadnje no-

ge«. Na srečo pa tudi tistokrat ni bilo nič tragičnega. To pa je bilo tudi vse, kar mi je v 17 letih OM priza-dejal neprijetnega.«

Lojze Grmovšek je v dolgih letih prekrizal s svojim veteranom skoraj vsa gradbišča. Delal je v Lito-stroju, v Kopru, Mariboru, Sošanju, Kočevju, na avtocesti Ljubljana-Zagreb in še marsikje. Najdlje je delal na Jesenicah in v Kopru, ko je »Gradis« zidal tovarno TOMOS.

»In zdaj kot slišimo odhajate v pokoj?«

»Seveda! Rojen sem leta 1907, imam že 39 let službe, torej vse pogoje za upokojitev.«

»Ste že vložili prošnjo za upokojitev?«

»Sem pred kratkim.«

»In kaj boste počeli v pokoju?«

»O tem pa še nisem razmišljal,« se je nasmešnil tovariš Lojze in se pripravil, da zleze v kabino.

»Kaj bo počel? K nam bo spet malo prišel,« se je v pogovor vmešal tovariš Brglez. »Kajpak, takih šoferjev, kot je Lojze, nam bo vedno primanjkovalo.«

»Morda pa bo res tako,« se je nasmešljal Lojze Grmovšek, sedel za volan in pognal svojega veterana z evidenčno številko LJ 45-372.

Morda bo stari OM vozil po gradbiščih še osemnajsto leto? Ali pa bo tudi ta naš veteran dokončno odšel v pokoj? Kdo ve? Morda pa bo tov. Lojze, če bo še ostal v naših vrstah, le dobil pod roke kaj mlajšega, kot je bil stari veteran OM?

Naš dom na Golteh

Naš dom na Golteh bo letos že drugič sprejel naše člane kolektiva, predvsem pa tiste, ki so željni razvedrila v gorah in smučanja ter radosti, ki nam jih ponuja zima.

Golte so oddaljene iz Ljubljane 75, iz Maribora 100 in iz Celja 35 km. leže na nadmorski višini 1400-1700 m. Do hotela vas pripelje gondolska žičnica, dolga 3500 m, ob hotelu pa stoji še 600 m dolga sedežnica, na bregovih okoli nje pa so še tri manjše vlečnice Mulda, Poljana in Turist. Tu najde začetnik pa tudi najbolj zahteven smučar teren, po katerem poskuša svoje smučarske veščine z

ozirom na razpoložljivo znanje, ki ga poseduje.

Na voljo je 28 ha organiziranih in urejvanih smučišč, kajti teptalni stroj »RATRAC« bo pripravil smučišča, da bo užitek za vsakega dovolj. Na novo sta urejena dva izseka za smučišča ter eno najlepših smučskih prog v Jugoslaviji od Starih stanov do Ljubnega. Nova proga za smuk je dolga čez osem km in po njej ni možen le hitri smuk, ampak tudi »družinska« smuka.

Za naše pogoje v »Gradisovi« koči veste, cene hotelskih storitev pa so: — ležišče 20-35 din — penzion 50-65 din — žičnica za penzijske goste nad 3 dni 10 din

— obvezna karta za penzijske goste pod 3 dni 30 din — dnevna karta za prehodne goste 40 din

— na voljo so tudi karte samo za posamezne žičnice

— gondola v obe smeri 12 din

— gondola v eno smer 7 din

— skupina nad 30 oseb 10 din

— otroci imajo popust

— vlečnica 1 din

Lahko si sposodite tudi smuči in se učite smučanja v smučarski šoli. Žičnica vozi vsako uro od 1. 11. do 31. 4. in to vsak dan od 7.30 do 18.30.

V soboto je zadnja vožnja ob 1.30, v nedeljo pa ob 20.30.

V upanju, da vam prav gotovo ugajajo pogoji, ki jih nudijo Golte, posebno še v kombinaciji s stanovanjem v naši koči, vas pričakujemo prav tu, kjer si boste v beli opojnosti nabrali novih moči za jutrišnji dan.

Lojze Grmovšek in njegov veteran

»Dežurni oficirji« med novoletnimi prazniki v obratu gradbenih polizdelkov

Starovasnik Marjan Inšpekcija!

Ljudje morajo predvsem najprej jesti... (Engels)

»Kot dolgoročni cilj smo postavili v ospredje zahtevo po vse večji socializaciji družbe. To smo postavili na prvo mesto tudi kot protiutež tistim, ki vidijo prihodnost Slovenije le v materialni blaginji. Ne zanemarjamo potrebe po hitrejšem materialnem razvoju, vendar se ne opredeljujemo za družbo takšne materialne blaginje, ki bi bila polna socialnih nasprotij, ideoloških konfliktov, stremušva in zavisti. Stremimo torej k materialno bogati družbi, toda nič manj kot k družbi bogati kulture, zdravja, humanih odnosov, svobodnega ustvarjanja in zadovoljstva pri delu.«

To je med drugim povedal ob novem letu predsednik slovenskih sindikatov, Tone Kropušek, ko je razlagal lani sprejet program političnih ciljev in nalog.

Letos sprejemamo tudi mi svoj program, svoje cilje in tudi konkretne naloge.

● Ljubezen — tudi do podjetja — gre skozi želodec

Najbolj pereče vprašanje družbenega standarda gradisovcev je prehrana. Samo v Mariboru in na Jesenicah, kjer imajo zadostno, dobro in ceneno hrano po zaslugi lastne menze in nič manj po zaslugi odgovornih delavcev teh enot, je stanje zadovoljivo.

Samoupravni sporazum o minimalnih standardih nalaga podjetju dolžnost, da nudi vsakemu delavcu, ki se ne hrani pri svoji družini, celodnevno prehrano z najmanj 4000 kalorijami. Celodnevna prehrana vsebuje zajtrk, dopoldanski topel obrok — malico, kosilo in večerjo.

Poleg tega mora podjetje na manjših gradbiščih, kjer ne pride v poštev postavitev restavracije, postaviti ustrezno jedilnico z vsemi potrebnimi pritiklinami — po sporazumu.

Nadzor nad organizacijo prehrane, pripravo in postrežbo izvajajo — po določenih sporazuma — referenti podjetja oziroma enot, ki so zadolženi za higiensko-tehnično varnost in sanitarni inšpektorji.

Določila sporazumov in zahteve po izvajanjih le-teh so marsikomu v nadlego, stranpot pri izvedbi del, celo nebodigatreba.

Toda kar zadeva prehrano, je tako gledanje vse prej kot razumno — pa vendar večinsko, sodeč po slabo organizirani prehrani v Gradisu (bolj določeno o tem pozneje).

● Prazna vreča ne stoji pokonci

Resnice iz pregovorov so stare, toda žal, še vedno so nespoznane ali premalo upoštevane.

Našo premajhno skrb za prehrano bi lahko opravičevali s prakso, da delavec noče zajtrkovati, da ima za malico najraje slanino, da si večerjo najraje sam pripravi. Zato je naša skrb samaritanska in preuveličana, če že ne nepotrebna.

Ne delajmo pravil iz napačne prakse! To delamo radi pri delitvi osebnih dohodkov in še kje, toda ne delajmo tega pri osnovni potrebi človeka!

In končno še cena. Da, zaradi denarja smo ukinili menze tudi tam, kjer je bil glavni vzrok lagodnost, navzven pa smo si izmišljali izgube, govorili o ekonomski ceni, pa še kaj.

Se danes ali še zlasti danes slišijo ušesa sindikalnih delavcev: »Nehajte že enkrat z vašimi zahtevami (iz sporazumov); kdo bo vse to plačal in kdo zaslužil.« Sliši se tako, kot da denarce ustvarja vodstvo sektorja, enote, podjetja, upravljajo pa ga delavci s sindikalnim žegnom. Obrnimo se »na levo krug« in recimo: »Denar, ki ga ustvarjajo delavci, upravljajo vsi tisti, ki živijo od režeje«.

Obe pojmovanji sta demagoški, lažni.

Tako kot pomeni samo del resnice (čeprav večji del) trditve, da lahko delimo samo toliko, kolikor ustvarimo, je polovična resnica tudi ugotovitev o finančni izgubi lastne menze ali o dotaciji za hrano, ki da zmanjšuje sklade.

Večkrat je bilo že ponovljeno, da spodbudna delitev vpliva na delavca in kolektiv tako, da več ustvari in zato tudi več deli. Podobno dobro nahranjen delavec praviloma dosega višjo storilnost kot podhranjen delavec.

Zguba menze ali dotacija za hrano se nekajkrat obrestuje z uspehi v proizvodnji. Kdor tega enostavno ne verjame, ta je bržčas skregan z ekonomsko in ne le s sindikalistično miselnostjo.

Dobro hrano mora delavcu vsaj v začetku, če je treba, tudi vsiliti s cenenostjo, tako kot smo morali prisiliti delavca da se je preselil iz barake v urejen samski dom, pri čemer vsaj v začetku nismo smeli pretiravati s ceno.

Cene bomo uredili skupaj z ureditvijo vprašanja te-renskega dodatka. Tudi misel o preusmeritvi dinarja več iz osebnih dohodkov za organizirano prehrano, in za odmet.

● Resnica bode v oči

Ali lahko zatrdimo, da so gradisovci povsem zadovoljni, če:

— ima samo ena enota organizirane vse štiri obroke hrane,

— ena gradbena enota sploh nima organizirane prehrane,

— 3200 delavcev, ki se ne hranijo doma, koristi samo 1760 kosil, 1100 večerij in 630 zajtrkov, malico pa od 5480 delavcev (zajetih v anketi) le 2220 delavcev ali 40 %,

— so delavci ljubljanskih enot podjetja na najslabšem, po urejenosti prehrane so bile ljubljanske enote šele na 17. mestu med 22 podjetji.

To je samo nekaj ugotovitev, pa vendar dovolj, da spoznamo resnico o naši premajhni skrbi za hrano našega delavca — začeni s sindikatom, pa prek samoupravnih organov večine enot do strokovnih delavcev, ki bi po službeni dolžnosti in določenih sporazuma morali skrbeti za ustrezno prehrano.

● Ukrepi za izboljšanje stanja

Odbor za standard in rekreacijo si je v preteklem letu načrtoval svoj delovni program. Glede prehrane si je odbor zastavil več nalog. Posebna komisija je že pregledala dejansko stanje organiziranosti prehrane in ugotovila, z izjemo Maribora in Jesenic ter nekaterih sektorjev, da v **podjetju prehrana ni urejena v smislu določen samoupravnega sporazuma!**

Na vseh deloviščih je treba postaviti oziroma opremiti jedilnice po določenih sporazuma.

Čimprej je povsod uvesti malico, ki naj bo po možnosti topla in toliko regresirana, da jo bodo uživali vsi delavci.

V vseh enotah se zadolžuje direktorje enot, da v svojih enotah skrbijo za izvajanje določen samoupravnega sporazuma o prehrani — bodisi sami ali da zadolžijo sodelavca.

V podjetju se zadolži socialnega delavca, da v smislu določen sporazuma nadzoruje organizacijo prehrane ter njeno pripravo in postrežbo, o vseh nepravilnostih pa sproti obvešča direktorja prizadetih enot in odbor podjetja.

Delavski svet podjetja je razpravljal o tej problematiki na IV. seji 15. 9. 1970 in potrdil tako usmeritev (sklep št. 18 a) glede prehrane delavcev.

Na naslednji, peti seji, je DSP naročil odboru za standard (sklep št. 1), da mu polletno poroča o realizaciji sklepa glede uvedbe toplih obrokov.

V Ljubljani, kjer je problem prehrane še posebej pereč, je 8 gradbenih podjetij izjavilo, da so pripravljena sodelovati pri organiziranju prehrane svojih delavcev.

Zatorej naj bo letošnje leto v znamenju povečane skrbi sindikata in odgovornih delavcev za ureditev prehrane.

S. U.

(se nadaljuje)

Sklepi organov samoupravljanja

DS podjetja

SKLEPI

VI. seje delavsega svea podjetja, ki je bila dne 22. decembra Ljubljani

1 Sklepi zadnje seje so izvršeni, delno pa so v izvrševanju.

2. Poročilo overovatelja se vzame k znanju.

3. Delavski svet podjetja potrdi spremembo pravilnika o potnih stroških za službena potovanja, prevoznih stroških, o izplačilu dodatka za terensko delo in ločeno življenje, o povračilu stroškov ob premetitvah in sletvenih stroških ter o pogojih za takšna izplačila tako, da se spremenjeno besedilo glasi takole:

»Člen 5

Dnevnica za službena potovanja znaša din 70,00 na dan za Slovenijo in din 80,00 za potovanje zunaj Slovenije.

Za vajence je dnevnic din 30,00 na dan.

Ce je oseba na službenem potovanju tudi prenočevala, se ji priznajo dejanski stroški za prenočišče proti predložitvi ustreznega računa.

V čl. 8 pravilnika se besede:

»... 70 % od zneskov, določenih v čl. 5 tega pravilnika« (1. in 4. odstavek omenjenega člena) spremenijo tako, da se glasijo:

»... dnevnice v višini din 35,00«

V 10. odstavku 8. člena se zadnji odstavek spremení tako, da se glasi:

»Za ostanek nad 8 ur do 12 ur mu gre 17,50 din, za ostanek do 8 ur pa mu dnevnic ne pripada.«

V čl. 8 se doda novi odstavek, ki se glasi:

»Delavcem obratov in drugih servisov podjetja, ki opravljajo montažna in remontna

dela ter strojne in transportne storitve, pripada za čas dela izven območja sedeža obrata oz. kraja, kjer je delavčevo stalno delovno mesto:

a) dnevnic po 5. členu tega pravilnika, kadar traja delo po enem delovnem nalogu v istem kraju do vključno 3 dni;

b) 70 % od dnevnice po 5. členu tega pravilnika, kadar traja delo po enem delovnem nalogu v istem kraju do vključno 5 dni;

c) 35,00 din na dan, kadar traja delo po enem delovnem nalogu v istem kraju več kot 5 dni.

Pri obračunavanju dnevnice iz prejšnjega odstavka je treba upoštevati določila 9. člena tega pravilnika.

9. člen pravilnika se spremeni tako, da se glasi:

»Dnevnica, določena v čl. 5 tega pravilnika pripada za vsakih 24 ur službenega potovanja in pa za ostanek časa nad 12 ur, če je trajalo potovanje več dni.

Ce traja potovanje manj kot 24 ur, toda več kot 12 ur in delavec na takem službenem potovanju ni prenočeval in tudi ni prebil na službenem potovanju med 22. in 6. uro več kot 4 ure, pripada dnevnic v višini 56,00 din.

Kadar traja potovanje več kot 8 ur in ne več kot 12 ur, kakor tudi za ostanek časa nad 8 ur do 12 ur, če je trajalo potovanje več dni, pripada delavcu 42,00 din. Enak znesek pripada tudi za ostanek časa nad 6 ur, če gre pri ostanku v celoti ali deloma za potovanje med 22. in 6 uro.

Spremembe pravilnika veljajo od 1. januarja 1971 dalje.

4. Delavski svet potrdi spremembo pravilnika dodatka za stalnost tako, da se spremeni lestvica v čl. 2 cit. pravilnika, ki se glasi:

Dokončni predlog v smislu gornjega načrta z podrobnimi izračuni naj sestavijo strokovne službe, obravnava pa naj ta problem odbor za načrtovanje in notranjo delitev ob obravnavi predloga terenskih dodatkov delavcev.

Predlog je treba predložiti delavskemu svetu v potrditev do začetka gradbene sezone oziroma hkrati s spremembo načina plačevanja terenskih dodatkov.

15. V zvezi s sklepom pod števil. 16. seje delavskega sveta podjetja z dne 12. 11. 1970 sklene delavski svet, da se takoj prične z deli za obzidavo dveh lesenih hišic in s postavitvijo ene nove hišice po enakem projektu, kakor so bile izdelane ostale hišice v počitniškem domu Ankaran. Pooblašča se glavni direktor, da izda naročilo v okviru predračuna in izdelanih načrtov.

16. Delavski svet podjetja se strinja z odprodajo industrijske hale s pomožnimi prostori, žerjavom in elektromotorjem na parceli števil. 496, k. o. Moste za din 738.440 podjetju INDOS Ljubljana.

17. Delavski svet daje soglasje za odkup zemljišča na Jeprci za potrebe črpanja gramoza v izmeri 17486 m². Sklenjene so bile kupne pogodbe z naslednjimi prodajalci: Tehovnik Jernej za parceli števil. 252/1 njiva, v izmeri 1942 m²; Kuralt Franc za parceli števil. 236/3 njiva v izmeri 3864 m²; Barla Matevž in Stanislav za parceli števil. 236/3 njiva v izmeri 4013 m² in Smid Angela, parceli števil.

314 njiva v izmeri 7667 m². Kupnina znaša 20.00 din za 1 m².

18. Delavski svet daje soglasje k sklenitvi pogodbe, sklenjene 21. julija 1970 med GIP Gradis, GI Nigrađ in GP Tehnogradnje za zemljišče, na katerem stoji upravno poslopje v Mariboru, Lavričeva 3.

19. Delavski svet sklene, da se odobri pogodba, sklenjena med GIP GRADIS, SGP Primorje Ajdovščina, SGP Slovenija ceste Ljubljana o ustanovitvi poslovne enote v sestavi SGP Slovenija ceste — GAST Ljubljana, Zibertova 1. Enota bo poslovala s samostojnim obračunom in lastnim žiro računom ter opravljala določene posle za sopogodbениke, predvsem koordinacijo in izvedbo prevzetih gradbenih del na AC Postojna—Vrhnika in reševala skupna vprašanja med investitorjem Cestnim skladom SR Slovenije in izvajalci — sopogodbениki.

Pooblasti se glavni direktor Hugo Keržan, dipl. ing., da podpiše pogodbo o ustanovitvi poslovne enote GAST z dne 27. 8. 1970.

20. Na predlog Tovarnice cementa Umag, da podjetje vložiti del naših sredstev v rekonstrukcijo njihovih obratov, pooblašča delavski svet glavnega direktorja ing. Keržana, da skuša doseči v razgovorih s predstavniki tovarne čim bolj ugodne pogoje.

Overovatelj: Predsednik DSP:

Leben Ivo, I. r. ing. Saša Skulj, I. r.
Košir Janko, I. r.

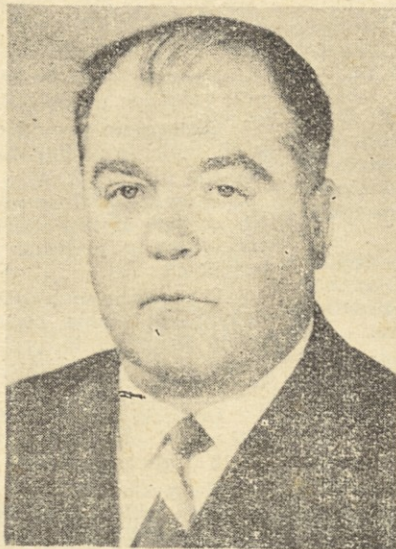
Strokovna ekskurzija organizatorjev proizvodnje PE Ravne na gradbišču velikega skladišča ŽTP na Cretu v Celju

Srečanje z jubilentoma

Ko je bil naš Jože star 23 let, je odšel »s trebuhom za kruhom« čez mejo v bivšo Jugoslavijo, kjer se je nastanil pri svoji teti v Ljubljani. Zaposlil se je pri podjetju »Riba« kot delavec. Leta 1946 pa se je specializiral za varilca ter še danes opravlja ta poklic z veseljem v naših kovinskih obratih v Ljubljani. Pri podjetju je že 10 let ter si želi v zasluženi pokoj, kar mu tudi iz srca želimo. Med vojno je delal za osvobodilno gibanje ter je bil zaradi tega zaprt in na prisilnem delu. Pri delu je še vedno zelo aktiven, le tu in tam ima včasih težave s preljubim zdravjem.

K jubileju mu priskrbeno čestitamo in mu želimo v imenu kolektiva podjetja — še na mnoga zdrava leta!

V decembru je praznovala svojo šestdesetletnico Stefanija SKUBIC, ki se je rodila v Ljubljani kot ena izmed deklet desetčlanske delavske družine.

Ze s svojimi 18 leti se je zaposlila kot gospodinjska pomočnica, nato pa kot delavka v tovarni zamaškov. Nič kaj dobrega ni imela v otroštvu, saj je bil zaposlen samo oče, ki je moral skrbeti za deset lačnih ust.

Sedaj je že peto leto zaposlena v kovinskih obratih v Ljubljani kot čistilka v delavnicah ter je s svojim delom kar zadovoljna. Nima posebnih problemov, pa tudi glede zdravja pravi, da se kar dobro počuti in želi, da bi tako tudi ostalo.

K jubileju ji priskrbeno čestitamo in ji poleg zdravja želimo, da učka tudi svoj zasluženi pokoj.

Jože FEVČE, rojen 10. decembra 1910 v Vrtovinu v lepi Vipavski dolini se je rodil na mali kmetiji, na kateri je oče — vojni invalid iz prve svetovne vojne le s težavo preživel svoj šestčlansko družino.

Lovec z dušo in srcem

Skoraj vsi gradisovec gotovo poznajo tovariša Beomira Kortarja. Kako ga ne bi poznali, če pa je gra-

disovec že od leta 1945 in je vseh 26 let ostal zvest našemu podjetju. Tovariš Kortar pa ni samo dolgoletni član našega kolektiva, marveč je tudi močno cenjen zaradi svoje marljivosti in prizadevnosti na delovnem mestu. Njegovo delovno področje je knjigovodstvo in tu je tovariš Kortar vselej in povsod natančen, neumoren, skratka, priden kot mravlja.

Te dni smo jubilanta, ki je napolnil 60 let starosti, pa ob tem jubileju še prav nič ne kaže »šestih križev«, zaprosili, naj nam nekaj pove o sebi, svojem delu in življenju.

»Moje največje veselje in razvedrilo je lov«, je začel pripovedovati jubilent. »Bil sem star komaj 15 let, ko me je oče, ki je bil tudi strasten lovec, navdušil za lepote lova. Od mladi hlet do danes — več kot 45 let — sem ostal zvest jagrom«, je pripovedoval tov. Kortar. S tem je dal vedeti, da je lovec z dušo in srcem.

Seveda bi težko prešteli neštete fazane, zajce, srnjake in drugo divjad in perjad, ki jo je jubilent dobil v 45 letih na mušico svoje puške. Toda zatrdil nam je, da je njegovo največje veselje predvsem v užitkih, ki jih ponudi lovcu priroda. »Nepopisna je lepota zgodnjega jutra, ko greš na lov«, je razlagal jubilent, »ko te na vseh korakih spremlja ptičje petje, ko opazuješ, kako se narava odeva v

zelena oblačila in ko slišiš glasove divjadi, ki jo opazuješ ali zalezuješ.«

»In ka je bil vaš najsrečnejši dogodek v zadnjih letih?«, smo ga vprašali za konec.

»Prav gotovo sem bil v zadnjem času najsrečnejši takrat, ko sem se vselil v lepo sodobno stanovanje, v

Gradisov blok v Sketovi ulici. Veste na stanovanje sem čakal celih 16 let, zato mi lahko verjamete, da sem bil resnično srečen, ko se mi je izpolnila ta dolgoletna želja.«

VSO SREČO, DRAGI TOVARIS KORBAR!

Delovni mladinci

Zelo dobra, verjetno pa tudi najboljše je organizacija mladine v kovinskih obratih v Ljubljani. V mladinski aktiv je vključenih 140 mladincev, od katerih se je letne skupščine, ki je bila 15. januarja 1970, udeležilo 66 mladincev.

Iz poročila je bilo razvidno, da so v lanskem letu sodelovali: pri delovnih akcijah kot npr. zbiranju in sortiranju profilov na dvorišču obratov in prostorov za parkiranje, na prijateljskem tekmovanju z delavci tovarne salonita in cementa Anhovo, pri okrasitvi volišč in drugih prostorov za pomembnejše praznike. Udeležili so se tudi pohoda ob žici okupirane Ljubljane, štafete mladosti in pa seminarja v Trebijah. Organizirali so tudi zanimiv in vesel izlet po gorenjski magistrali prek Bleda in Bohinja, katerega se je udeležilo 52 mladincev. Dva mladince — vajenca sta bila tudi na dopustu na Češkem in imajo od tam prav lepe spomine.

Štirje mladinci aktivno sodelujejo v delavskem svetu obrata, trije mladinci pa v sindikalni organizaciji.

V razpravi se je pokazalo, da mladinci še nimajo urejene sobe v sam-

skem domu, v kateri naj bi imeli svoj koticček za igranje šaha in čitanje literature, pa tudi namiznega tenisa ne bodo mogli več igrati tako, kot si želijo, ker se bo prostor spremenil v predavalnico, kjer bodo seminarji.

Knjižnica, ki jo vodijo mladinci, prav dobro obratuje, prav tako tudi foto krožek. Ob koncu leta so hoteli organizirati še prijateljsko športno srečanje z mladinci obrata v Mariboru, ki pa je zaradi slabega vremena odpadlo. Mnogo jih obiskuje tudi gledališče in kino predstave.

Najboljšim mladincem Igorju Kobalu, Slavku Valentiču, Francu Hajdinjaku in Vladu Zajcu so bile razdeljene tudi lepe knjižne nagrade.

V novi odbor so bili izvoljeni naslednji mladinci: Igor Kobal kot predsednik, Jože Balent kot podpredsednik in Štefan Slaviček kot sekretar. Ostali člani pa so še: Vlado Bezjak, Slavko Valentič, Ludvik Kos, Branko Skof, Miro Novak, Srečko Koprivec, Danica Šinkar in Regina Unuk.

Novemu odboru čestitamo in mu pri svojem delu želimo še več uspehov!

N. P.

Pa smo jih le enkrat ujeli — skupina naših delavcev iz centralnega skladišča

Skupina delavcev	Število dopolnjenih delovnih let v podjetju									
	1	2	4	6	8	10	20	15	30	25
I. VK, VS, VIS, delovodje	40	50	75	100	125	150	200	240	270	300
II. KV, SS	30	40	60	80	100	120	170	220	260	300
III. PK, NK, NS	20	30	45	60	80	100	150	200	250	300

Spremembe pravilnika veljajo od 1. januarja 1971 dalje.

5. Delavski svet podjetja sprejme in potrdi dopolnitve pravilnika o varstvu pri delu in sicer:

»Clen 21/a

Stroje in naprave je treba po vsaki premestitvi v okviru delovišča in ob premestitvi na drugo delovišče pregledati in izdati interno obratovalno dovoljenje, ki velja samo za določeno delovno mesto stroja ali naprave (takrat, ko se točni prenosni stroj prenese z delovnega mesta na drugo delovno mesto na delovišču, ni treba obratnega dovoljenja).

Stroje in naprave pregleda komisija poslovne enote, kjer stroji in naprave obratujejo.

Komisijo sestavljajo: strojni referent poslovne enote kot vodja komisije

električar poslovne enote

delovodja delovišča, na katerem je stroj ali naprava.

Interno obratovalno dovoljenje izda komisija na posebnem obrazcu v enem izvodu. Podpišejo pa ga vsi člani komisije. Hraniti ga je treba na delovišču do premestitve stroja na drugo delovišče.

Stalno nameščeni stroji in naprave v obratih in delavnicah ter stroji težke mehanizacije, s katerimi upravlja Strojno prometni obrat, imajo stalno obratovalno dovoljenje. Za obratovalna dovoljenja v obratih in delavnicah skrbi referent poslovne enote, obrata ali delavnice, kateri pripada.

Strojniki težke mehanizacije, s katero upravlja Strojno prometni obrat morajo imeti, kadar so na delu, en izvod obratovalnega dovoljenja pri sebi.

Za stolpne žerjave izda posebna komisija obratno dovoljenje ob vsaki premestitvi žerjava na drugo delovno mesto.

»Clen 106/a

Kadar odgovorni vodja dela ali njegov pooblaščenec ugotovi, ali pa je o tem obve-

ščen, da je prišel delavec na delo vinjen, ali če je vinjenost nastala med delom, odredi, da delavec ne sme delati.

Če se delavec ne strinja z odredbo odgovornega vodje del ali njegovega pooblaščenca, se vinjenost preveri z alkotestom v prisotnosti vodje gradbišča, obrata ali delavnice in odgovornega vodje del. Druge osebe pri tem ne smejo biti navzoče.

O ugotovitvi iz prejšnjega odstavka je treba sestaviti zapisnik z navedbo podatkov delavca, preveriti vinjenost ter o času in kraju, kjer je bil alkotest opravljen.

Ce je ugotovljena količina alkohola večja od dopustne v smislu 53. člena 1. točke tega pravilnika, mora vodja gradbišča, obrata ali delavnice poskrbeti, da prizadeti delavec ne bo delal in se zadrževal v območju delovišča.

Dopolnitve pravilnika veljajo 8. dan po objavi, ko jih sprejme delavski svet podjetja.

6. Delavski svet podjetja sprejme poročilo odbora za varstvo pri delu na znanje v celoti, kot je bilo predloženo. Hkrati priporoča vsem delovnim enotam, da se striktno držijo določb pravilnika o varstvu pri delu ter naj se s tem v zvezi skliče sestanek kadrovskih in drugih služb.

7. Delavski svet se strinja z nastavitvijo zdravnika, ki se bo ukvarjal z zdravstveno preventivo za celo podjetje.

8. Glede kolektivnega zavarovanja naj ustrezne službe pripravijo variantni predlog ter ga predložijo delavskemu svetu na naslednji seji.

9. Potrdi se poročilo odbora za standard in rekreacijo o zdravstvenem stanju delavcev v podjetju. V zvezi s tem je treba zagotoviti sredstva za postavitve lastnega ambulantnega provizorija ali adaptacije že obstoječega objekta po zaključnem računu za leto 1970. Strokovne službe naj izdelajo za to investicijsko ustrezen program.

10. Delavski svet podjetja sprejme predlog izhodišč za sestavo letnega gospodarskega načrta za leto 1971, katere je predlagal odbor za načrtovanje in notranjo delitev. Delavski

svet naroča strokovnim službam, da pri izdelavi predloga gospodarskega načrta upoštevajo tudi vplive stabilizacijskih ukrepov.

11. Delavski svet podjetja sklene:

a) v organizaciji poslovanja podjetja se ustanovi samostojna služba v okviru centralnih služb pod nazivom: »Služba za študij in razvoj«;

b) izdela naj se organizacijska shema z opisom delovnih postopkov omenjene službe;

c) obseg sedanjega oddelka za študij in razvoj naj se postopoma povečuje in vključuje v ustanovljeno samostojno službo;

d) kadrovska služba naj v dogovoru z odborom za razvoj in organizacijo pridobi potrebno število ustreznih strokovnih kadrov;

e) v pravilniku o sistemizaciji in delitvi osebnih dohodkov naj se predvidijo delovna mesta za to službo;

f) način financiranja razvojne službe je upoštevati v gospodarskem načrtu za leto 1971 s tem, da se udeležba posameznih poslovnih enot za furniranje sredstev upošteva v elementu režije poslovnih enot. Za merilo služi planirani dohodek poslovne enote za leto 1971.

Gornji sklep je treba začeti izvajati takoj, najkasneje v 3 letih pa mora biti služba dokončno organizirana.

12. Delavski svet vzame na znanje poročilo odbora za standard in rekreacijo o spremembi cene v počitniških domovih podjetja, ki so v njegovi prisotnosti.

13. Dosedanji sklep delavskega sveta z dne 4. 5. 1967 in 15. 4. 1969 se spremeni in se glasi:

«1. Da bi se omogočilo organizirano izkoriščanje rednega letnega dopusta, se članom delovne skupnosti GIP Gradis priznava, kadar imajo pravico do letnega dopusta in koristijo svoj redni letni dopust:

a) enkratni znesek za vsako koledarsko leto po 180,00 din za člana delovne skupnosti in po 30,00 din za njegovega ožjega družinskega člana (žena, mož, otroci), ki ni zaposlen oziroma nima drugih rednih dohodkov ali davkom zavezanih dohodkov;

b) prispevek k stroškom letovanja, kadar se redni letni dopust koristi v organiziranem počitniškem domu v polni oskrbi nepretrgoma več kot tri polne oskrbovalne dneve;

Prispevek se priznava za največ 10 oskrbovalnih dni proti ustreznemu potrdilu o biva-

nju in plačilu uslug za polno oskrbo v organiziranem objektu za oddih in rekreacijo (hrana in stanovanje) in sicer:

1) po 15,00 din za člana delovne skupnosti Gradisa in po 12,00 din na dan za njegovega ožjega družinskega člana (žena, mož, otrok), ki ni zaposlen oziroma nima drugih rednih dohodkov ali davkom zavezanih dohodkov;

2) po 25,00 din na dan za člana delovne skupnosti na delovnih mestih PK, NK, NSS in po 22,00 din na dan za njegovega ožjega člana družine (mož, žena, otrok) pod enakimi pogoji kot pod tč. 1);

3) za otroke do 7 let starosti pripada: članem kolektiva, katerim se priznava po 15,00 din na dan, po 8,00 din na dan in članom kolektiva, katerim se priznava po 25,00 din na dan, po 11,00 din na dan.

Upravičenost do prispevkov za družinske člane in po tem sklepu pod 1-a) in b) se ugotavlja na podlagi zdravstvene knjižice, da je družinski član zavarovan po članu delovne skupnosti Gradisa, kateremu pripada prispevek.

II. Do prispevka k stroškom letovanja pod 1-b) tega sklepa in sicer po 15,00 din na dan pripada tudi upokojenecem, ki so bili člani delovne skupnosti Gradisa vsaj 10 let nepretrgoma pred upokojitvijo. Družinskim članom upokojenecv prispevek ne pripada.

III. Izplačilo enkratnega zneska pod tč. 1-2) tega sklepa opravi za vsako koledarsko leto izplačilna blagajna pri enoti ali pri centrali, kjer je upravičenec zaposlen in sicer v mesecu, ko nastopi svoj redni letni dopust.

Obračun prispevka k stroškom za bivanje v počitniškem domu Gradisa se opravi upravičencem pri plačilu penzijskih uslug v domu, pri koriščenju drugih organiziranih ustanov za rekreacijo in oddih pa se prispevek prizna po predložitvi ustreznega dokumenta.

Strokovne službe izdajo potrebna navodila o izvajanju tega sklepa.

IV. Sklep velja 8. dan po objavi, ko ga je sprejel delavski svet podjetja, uporablja pa se od 1. januarja 1971 dalje.

14. V zvezi s problematiko prehrane in stanovitve delavcev na terenu, sprejme delavski svet podjetja načela enakih cen v podjetju za prebivanje v delavskih domovih oziroma naseljih, kakor tudi načelo o enaki višini posameznih obrokov hrane v organiziranih obratih.